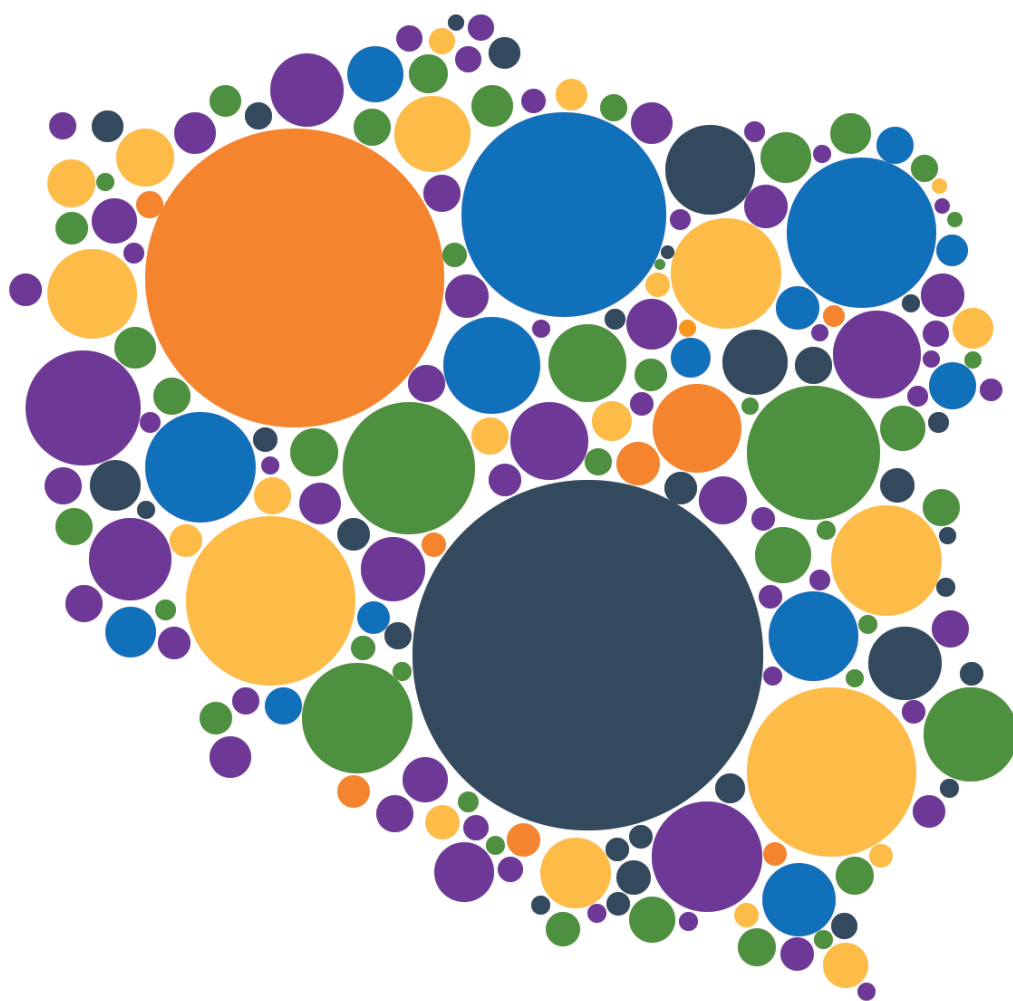

ZAŁOŻENIA DO
STRATEGII
PAŃSTWA DLA MŁODZIEŻY
NA LATA 2020 - 2030

STOWARZYSZENIE
NA RZECZ POWOŁANIA
RADY MŁODZIEŻY RP

Założenia do Strategii Państwa dla Młodzieży na lata 2020 - 2030

Praca zbiorowa.

Koordinacja projektu:

Tomasz Raclawski

Julia Kelsz

Adam Janczewski

Stowarzyszenie na rzecz powołania Rady Młodzieży
Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa 2019

<http://www.radamlodziezy.pl>

Wydanie pierwsze.

Publikacja została zrealizowana w ramach projektu „Młodzież, czyli kto, co, jak i dlaczego? Opracowanie Założeń do Strategii Państwa dla Młodzieży” finansowanego ze środków Komisji Europejskiej w ramach programu Erasmus+.

Projekt został objęty patronatem honorowym Ministra Edukacji Narodowej.

STOWARZYSZENIE
NA RZECZ POWOŁANIA
RADY MŁODZIEŻY RP

Projekt współfinansowany w
ramach programu Unii Europejskiej
„Erasmus+”

SPIS TREŚCI

11

WSTĘP

19

RYNEK PRACY

33

AKTYWNOŚĆ
OBYWATELSKA

47

SPORT, ZDROWIE,
TURYSTYKA

57

INNOWACJE, INTERNET,
CYFRYZACJA

71

KULTURA

81

EDUKACJA
I SZKOLNICTWO
WYŻSZE

95

ZAŁOŻENIA...
NA TLE INNYCH
DOKUMENTÓW

97

PODZIĘKOWANIA

SZANOWNI PAŃSTWO!

Mamy przyjemność przekazać na Państwa ręce publikację, będącą efektem wysiłku podjętego w okresie od stycznia do grudnia 2018 roku przez blisko 600 młodych Polaków i mającego na celu opracowanie kompleksowego dokumentu dotyczącego perspektywy młodych ludzi na prowadzenie w naszym kraju polityki młodzieżowej.

Jest to z naszej perspektywy dokument niezwykle ważny. Piszemy w nim o świecie, w którym chcielibyśmy żyć. Znajdziecie tu Państwo odzwierciedlenie naszych oczekiwań, planów, ambicji i marzeń o Polsce przyszłości. Bez rozróżnienia na partie i ruchy polityczne, ponad występującymi na co dzień podziałami, usiedliśmy do wspólnego stołu i podjęliśmy próbę określenia aktualnej sytuacji młodzieży. Na tej podstawie opracowaliśmy wizję przyszłości, w której młodzi ludzie mają przestrzeń do rozwoju oraz mogą w pełni odkrywać i kształtować otaczającą ich rzeczywistość.

Nasz świat zmienia się w tempie błyskawicznym i nie możemy udawać, że te zmiany nas nie dotyczą. Przeciwnie - to my, ludzie młodzi, w roku 2019 kilkunasto- i dwudziestokilkuletni, będziemy ich beneficjentami lub staniemy się ich ofiarami. Odpowiednio przygotowani możemy znaleźć się w sercu nadchodzącego przełomu technologicznego i społecznego, a nasza przyszłość może być najlepszą, jakiej kiedykolwiek doświadczyły pokolenia Polaków. Gdy jednak zdecydujemy się stać z boku, za kilka lat możemy mieć nie tylko trudności z odnalezieniem się w zmienionym świecie, ale też zatracić to, co udało się osiągnąć dzięki wysiłkowi, który w ostatnich 30 latach podjęli nasi rodzice i dziadkowie.

Jak więc przygotować się do życia w świecie, w którym jedyną pewną rzeczą jest to, że nieustannie się zmienia? Prawdopodobnie wymagać to będzie zmiany dotychczasowych modeli, przyzwyczajień i nawyków. Trzeba będzie stworzyć wiele nowych, adekwatnych do trzeciej dekady XXI wieku rozwiązań, a te dotychczasowe poddać rewizji. Nie mamy na to wiele czasu. Niniejszą publikacją, zawierającą opracowane Założenia do Strategii Państwa dla Młodzieży, chcemy rozpocząć publiczną debatę na temat świadomego kształtowania przyszłości naszego kraju.

Prawdopodobnie największą odpowiedzialnością dorosłych, w szczególności decydentów politycznych na wszystkich szczeblach, jest przygotować nas - młodych, do przejęcia odpowiedzialności za Polskę. Potrzebne jest stworzenie takich warunków i zaimplementowanie takich mechanizmów, które nie tylko pozwolą kształcić przyszłe elity i specjalistów w dziedzinach jeszcze dziś nieistniejących, ale przede wszystkim będą gwarancją wyposażenia młodych ludzi w zestaw kompetencji i postaw, które pozwolą im żyć świadomie, szczęśliwie i z satysfakcją za 10, 20 i 30 lat.

Pragniemy więc zaprosić wszystkie zainteresowane środowiska do debaty nad zaprezentowanymi w niniejszej publikacji propozycjami kierunków i konkretnych rozwiązań. Zdajemy sobie sprawę, że pomimo nadzwyczajnego zaangażowania osób tworzących ten dokument, ze względu na ograniczenia finansowe i techniczne, nie było możliwe uwzględnienie i wyczerpanie wszystkich wątków i pojawiających się zagadnień. Jesteśmy otwarci na wszelkie komentarze i opinie.

Dokument ten jest naszą prośbą do Rady Ministrów o nawiązanie dialogu z przedstawicielami środowisk młodzieżowych i podjęcie działań zmierzających do przyjęcia pełnej i kompleksowej Strategii Państwa dla Młodzieży na lata 2020 - 2030.

*Zarząd Stowarzyszenia na rzecz powołania
Rady Młodzieży RP*

*Tomasz Raclawski - Prezes Zarządu
Adam Janczewski - Wiceprezes Zarządu
Julia Kelsz - Członek Zarządu*

WSTĘP

Stowarzyszenie na rzecz powołania Rady Młodzieży Rzeczypospolitej Polskiej, wychodząc naprzeciw oczekiwaniom sygnalizowanym przez środowiska młodzieżowe, uznało za niezbędne zainicjowanie procesu opracowania dokumentu pozwalającego stworzyć koncepcję długofalowego rozwoju polityki młodzieżowej w Polsce. W tym celu zrealizowany został projekt „Młodzież, czyli kto, co, jak i dlaczego? Opracowanie Założeń do Strategii Państwa dla Młodzieży”, finansowany ze środków Komisji Europejskiej w ramach programu Erasmus+, którego efektem jest ta publikacja.

Niniejszy dokument wypracowywany został przy zaangażowaniu i w ścisłej współpracy blisko 600 młodych Polek i Polaków oraz wielu organizacji pozarządowych i instytucji państwowych. Zawiera zapatrywania młodych ludzi na kierunki, w jakich powinno zmierzać kształtowanie polityk publicznych w sześciu obszarach związanych z młodzieżą: (1) rynek pracy, (2) aktywność obywatelska, (3) sport, zdrowie, turystyka, (4) innowacje, Internet, cyfryzacja, (5) kultura, (6) edukacja i szkolnictwo wyższe.

Opracowane dla każdego z obszarów rozwiązania skupiają się na priorytetowych potrzebach i oczekiwaniach młodych ludzi w naszym kraju. Zostały one rozpoznane dzięki stanowiącej część działań projektowych, fazie badań i konsultacji społecznych. Horyzont czasowy niniejszych Założeń sięga roku 2030. Należy mieć jednak na uwadze, że przy dynamice zmian współczesnego świata, zawarte tu tezy wymagać będą ciągłej aktualizacji.

Geneza projektu

Od 5 lat, a więc od momentu wygaśnięcia poprzedniej Strategii Państwa dla Młodzieży na lata 2003 - 2012, Polska nie posiada dokumentu, który kompleksowo i wszechstronnie określałby priorytety i sposób działania (politykę) organów państwa wobec młodych ludzi. Jednocześnie w ostatnich latach coraz intensywniej rozwijane są zróżnicowane sposoby

angażowania młodych ludzi w życie publiczne, w szczególności poprzez angażowanie ich w procesy decyzyjne na różnych szczeblach. Tradycje legislacyjne sięgają początku lat dziewięćdziesiątych, kiedy samorządy gminne otrzymały możliwość tworzenia specjalnych organów doradczych w postaci Młodzieżowych Rad (art. 5b ustawy z dnia 9 marca 1990 r. o samorządzie gmin-

nym), jednak to właśnie w ostatnich latach nastąpił szybki wzrost liczby tworzonych tego typu struktur.

Szczególnym wymiarem angażowania młodych w życie publiczne jest również przyjmujący edukacyjny charakter, Sejm Dzieci i Młodzieży, w czasie którego młodzi ludzie mogą zabrać głos z mównicy parlamentu. Inicjatywa ta organizowana jest w polskim Sejmie od 1994 roku. To właśnie w jego trakcie, 1 czerwca 2016 roku, Minister Edukacji Narodowej pani Anna Zalewska ogłosiła powstanie Rady Dzieci i Młodzieży Rzeczypospolitej Polskiej, jako organu doradczego ministra. Funkcjonuje ona równoległe do istniejącej od 2011 roku Polskiej Rady Organizacji Młodzieżowych.

Członkowie I kadencji Rady Dzieci i Młodzieży, dostrzegając potrzebę uporządkowania sytuacji reprezentacji młodych ludzi w Polsce, opracowali, poddali konsultacjom i przekazali na ręce parlamentarzystów, projekt Ustawy o Radzie Młodzieży Rzeczypospolitej Polskiej. Proponują w nim stworzenie demokratycznego organu, który miałby stanowić uregulowaną prawnie oraz wyposażoną w szeroki zakres kompetencji formę reprezentacji młodzieży na poziomie państwowym – podobnie, jak ma to miejsce w przypadku innych krajów europejskich.

Część autorów projektu

w sierpniu 2017 roku założyła Stowarzyszenie na rzecz powołania Rady Młodzieży Rzeczypospolitej Polskiej, by po upływie swojej kadencji w Radzie Dzieci i Młodzieży nadal działać w obszarze kształtowania polityki młodzieżowej w Polsce. Opracowanie Założeń do Strategii Państwa dla Młodzieży jest więc częścią kompleksowego zaangażowania Stowarzyszenia w rozwój polityki młodzieżowej w Polsce. Projekt ten to oddolna inicjatywa, wypływająca bezpośrednio z oczekiwań młodych, aktywnych społecznie osób, na co dzień zaangażowanych w działalność organizacji młodzieżowych. Minister Edukacji Narodowej pani Anna Zalewska, doceniając wagę problematyki poruszanej przez niniejszy projekt, zdecydowała o objęciu go patronatem honorowym Ministra Edukacji Narodowej.

Projekt nie jest jedyną tego rodzaju inicjatywą realizowaną w latach 2018-2019, ale wpisuje się w szerszy kontekst działań na rzecz ludzi młodych. Na poziomie Unii Europejskiej przeprowadzony został proces aktualizacji Europejskiej Strategii na rzecz Młodzieży obowiązującej w latach 2010 – 2018 (Angażowanie, łączenie i wzmacnianie pozycji młodzieży: nowa Strategia UE na rzecz Młodzieży). Składa się na nią między innymi wynik prac w ramach VI Cyklu Dialogu Usystematyzowanego, programu konsultacji z młodzieżą prowadzonego przez Komisję Europejską wraz

z Europejskim Forum Młodzieży i organizacjami młodzieżowymi w poszczególnych krajach (w Polsce koordynowany przez Polską Radę Organizacji Młodzieżowych). Członkowie Zarządu Stowarzyszenia na rzecz powołania Rady Młodzieży RP uczestniczyli zarówno w procesie prowadzenia konsultacji w ramach Dialogu Usystematyzowanego w Polsce oraz reprezentując Krajową Grupę Roboczą na Unijnych Konferencjach Młodzieżowych. Podczas tych spotkań delegacji krajów członkowskich, w oparciu o wyniki badań przeprowadzonych w ich państwach, utworzyli Youth Goals – cele europejskiej młodzieży dotyczące rozwoju edukacji, włączenia społecznego, zdrowia, przedsiębiorczości, partycypacji w życiu społecznym czy kultury. Bazując na doświadczeniu organizatorów projektu „Młodzież, czyli kto, co, jak i dlaczego?”, wynikającym z ich bezpośredniego zaangażowania w ten proces, jesteśmy przekonani, że przedstawione w tej publikacji propozycje pozostają w zgodności z dokumentem europejskim, a Polska może mieć możliwość prowadzenia polityki młodzieżowej na poziomie nie odstającym od europejskich standardów w tym zakresie.

Formuła prac

Projekt składał się z trzech zasadniczych komponentów: (1) warsztaty Grup Tematycznych; (2) konsultacje; (3) Ogólnopolski Kongres IDEATHON.

Zasadniczo najważniejsza dla stworzenia Założeń była praca sześciu Grup Tematycznych, dedykowanych poszczególnym obszarom aktywności młodych ludzi. Zostały one wyodrębnione w oparciu o podział przyjęty w Strategii Państwa dla Młodzieży na lata 2003 - 2012 i zaktualizowane, by jak najlepiej odpowiadać na wyzwania współczesności. Określono następujące obszary:

1. Rynek pracy;
2. Aktywność obywatelska;
3. Sport, zdrowie, turystyka
4. Innowacje, Internet, cyfryzacja;
5. Kultura;
6. Edukacja i szkolnictwo wyższe;

Do prac w ramach Grup Tematycznych zaproszeni zostali młodzi aktywiści, cechujący się różnicowanym doświadczeniem i szeroką wiedzę związaną z danym obszarem. Grupy moderowane były przez doświadczonych trenerów i wspierane przez ekspertów w osobach pracowników właściwych ministerstw, samorządowców, pracowników naukowych, i przedstawicieli organizacji pozarządowych. Zasadniczo w pracach Grup Tematycznych brały udział osoby w wieku od 16 do 30 roku życia.

W ramach projektu odbyły się trzydniowe sesje warsztatowe Grup Tematycznych (w lutym, maju

i lipcu), wsparte przeprowadzonymi konsultacjami społecznymi (w okresie od marca do maja) oraz podsumowane poprzez Ogólnopolski Kongres Młodzieżowy IDEATHON.

Pierwszy warsztat Grup Tematycznych, który odbył się w lutym, poświęcony został analizie stanu obecnego w każdym z obszarów. Efektem było wypracowanie diagnozy obszaru oraz listy pytań i hipotez badawczych, stanowiących podstawę dla procesu konsultacji.

Drugim krokiem było zrealizowanie ogólnopolskich konsultacji z młodzieżą. Zanim w kwietniu przeprowadzono 16 spotkań (po jednym w każdym województwie, w formie zogniskowanych wywiadów grupowych), w marcu odbyło się szkolenie dla grupy 16 facylitatorów - osób docelowo odpowiedzialnych za zorganizowanie i przeprowadzenie tych spotkań. W jego trakcie członkowie zarządu Stowarzyszenia realizującego projekt, opracowali wraz z facylitatorami i liderami poszczególnych Grup Tematycznych, metodologię badania. Na podstawie dostarczonych pytań i hipotez wyodrębniono cztery grupy docelowe, do których adresowane były spotkania: (1) uczniowie, (2) studenci, (3) mieszkańcy niewielkich miejscowości (poniżej 15 tys. mieszkańców), (4) aktywiści społeczni i twórcy kultury.

Dla każdej z tych grup przy-

gotowane zostały pytania główne (w liczbie od 6 do 10), poruszające każdy z analizowanych sześciu obszarów, a także pytania pomocnicze, mające na celu poszerzenie wypowiedzi respondentów. Przyjęte założenia pozwoliły na uzgodnienie z facylitatorami formuły przebiegu konsultacji wojewódzkich: spotkania podzielone zostały na cztery półtoragodzinne bloki tematyczne (odpowiadające grupom docelowym). Spotkania realizowane były w kwietniu 2018 roku, każde przez dwoje facylitatorów. Zaproszenia na wydarzenia kierowano za pośrednictwem mediów społecznościowych oraz bezpośrednio do młodzieżowych rad miast i gmin, domów kultury, szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, studenckich kół naukowych, samorządów uczniowskich i studenckich.

Proces konsultacji regionalnych objął łącznie 299 respondentów w wieku od 13 do 28 roku życia, wśród których znajdowali się reprezentanci szkół gimnazjalnych, ponadgimnazjalnych, młodzieżowych rad, uczelni, organizacji pozarządowych. Efektem było 174 stron sprawozdań dostarczonych przez facylitatorów, pełnych syntetycznych wniosków, cytatów oraz odpowiedzi na zadane pytania. Konsultacje regionalne prowadzone były z wykorzystaniem zwinnych metodyk zarządzania, a po każdym przeprowadzono ewaluację. W trakcie trwania cyklu spotkań ich

program spotkań podlegał ciągłym modyfikacjom i ulepszeniom, zgodnie z sugestiami fasilitatorów.

Ponadto, dodatkowym elementem procesu konsultacji było przeprowadzenie spotkania z 32 wyróżniającymi się uczestnikami spotkań w województwach, wskazanych przez fasilitatorów. Uczestnicy tego trzydniowego spotkania, podzieleni na sześć grup, w sposób pogłębiony dyskutowali o kwestiach wybranych przez każdą z Grup Tematycznych. Prowadzili także dyskusję na temat możliwych rozwiązań sygnalizowanych przez siebie problemów oraz zwracali uwagę na dobre praktyki, które ich zdaniem powinny być promowane i wspierane przez instytucje państwa. Zebrane w ten sposób informacje stały się podstawą dalszej pracy członków Grup Tematycznych.

Drugi warsztat Grup Tematycznych, który odbył się w maju, poświęcony był sformułowaniu wizji dla każdego z obszarów. Wizje te stanowią odzwierciedlenie stanu docelowego w roku 2030, po skutecznym wprowadzeniu Strategii dla Młodzieży. W trakcie tego spotkania opracowano również cele strategiczne, dokonano weryfikacji postawionych hipotez w kontekście wyników uzyskanych z konsultacji oraz skonsultowano wypracowane efekty z zaproszonymi ekspertami, reprezentującymi m.in. Ministerstwo Edukacji Narodowej, fundację Centrum Edukacji Obywatelskiej

czy Centrum Komunikacji Społecznej Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy.

Ostatni, trzeci warsztat, który odbył się w lipcu, był przestrzenią sformułowania celów operacyjnych w ramach poszczególnych celów strategicznych oraz stworzenia opisów i uzgodnienia przez każdą z grup ostatecznej struktury ich dokumentu, według przyjętego wzoru. Prace odbyły się przy wsparciu merytorycznym ekspertów reprezentujących Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Business Centre Club, NSZZ „Solidarność”, Narodowy Instytut Samorządu Terytorialnego, Narodowe Centrum Badań i Rozwoju oraz Szkołę Główną Handlową w Warszawie.

Praca Grup Tematycznych została uzupełniona o wkład uczestników Ogólnopolskiego Kongresu IDEATHON, który odbył się w listopadzie 2018 roku. Wydarzenie zrealizowane zostało w formule hackathonu społecznego, podczas którego zespoły rywalizowały w tworzeniu propozycji programów społecznych w ramach tych samych sześciu obszarów, w których odbywała się praca Grup Tematycznych. IDEATHON był również sposobem zebrania informacji zwrotnej od osób do tej pory niezaangażowanych w proces tworzenia Założeń.

W ramach IDEATHONU blisko 200 uczestników, wspieranych przez członków Grup Tematycznych

i podzielonych na 40 zespołów, pracowało nad zadaniem konkursowym. Zespoły otrzymały część materiałów wypracowanych w trakcie spotkań warsztatowych i na tej podstawie w ciągu czterech godzin przygotowywały swoje propozycje konkretnych i możliwych do wdrożenia w ramach Strategii dla Młodzieży rozwiązań. Sześć najlepszych propozycji tych programów znalazło się w niniejszej publikacji. Zostały one wybrane wspólnie przez uczestników IDEATHONU i Jury Kongresu, w którym zasiedli: pan dr Paweł Poszytek - Dyrektor Generalny Fundacji Rozwoju

Systemu Edukacji, pan Sławomir Adamiec - Dyrektor Biura Organizacyjnego Ministerstwa Edukacji Narodowej, pani Dorota Kapuścińska - Centrum Komunikacji Społecznej Urzędu m. st. Warszawy oraz pani Julia Kelsz - przedstawicielka organizatorów.

Uzupełnienie *Założeń do Strategii Państwa dla Młodzieży* stanowią materiały stworzone w trakcie trwania projektu, które z racji swojej objętości nie mogły znaleźć się w tej publikacji. Zachęcamy do zapoznania się z nimi na stronie internetowej <http://radamlodziezy.pl/strategia>

RYNEK PRACY

Autorzy założeń dla obszaru: Franciszek Dąbrowa, Wiktor Grzyb, Zuzanna Kowalik, Kornel Kowalski, Krzysztof Kowalski, Michał Kulbacki, Jan Pacan, Tomasz Raćławski, Radosław Rogowski, Karina Wiśniewska

Moderacja prac: Tomasz Raćławski

Kontakt do grupy: rynekpracy@radamlodziezy.pl

Założenia do Strategii Państwa dla Młodzi w obszarze rynku pracy opracowane zostały przez zespół uczniów i studentów, posiadających teoretyczną i praktyczną wiedzę na temat zatrudnienia młodych, funkcjonowania mechanizmów rynku pracy oraz długofalowych trendów w tym zakresie. W jego skład weszli studenci kierunków ekonomicznych, prawa, organizowania rynku pracy oraz uczniowie technikum i liceum ogólnokształcącego. Ich wspólną cechą jest zaangażowanie w różnorodne formy aktywności obywatelskiej, w tym w działalność samorządów studenckich, kół naukowych i innych organizacji zarządzanych przez młodzież.

Praca podzielona została na trzy bloki, pokrywające się z kolejnymi spotkaniami warsztatowymi. Pierwszy z nich poświęcony został analizie stanu obecnego, określeniu ram poruszanego tematu a także sformułowaniu tez dotyczących sytuacji młodych na rynku pracy.

Tezy te stanowiły podstawę dla przeprowadzonych później konsultacji regionalnych.

W trakcie pierwszego warsztatu zespół wyodrębnił też trzy zasadnicze etapy, przez które co do zasady przechodzą ludzie młodzi w procesie wchodzenia na rynek pracy. Jest to po pierwsze czas poprzedzający zdobywanie właściwych doświadczeń zawodowych, gdy dominującą rolę w przekazywaniu wiedzy i kształtowaniu postaw odgrywają instytucje działające w ramach systemu oświaty; po drugie okres zdobywania pierwszych doświadczeń zawodowych – gdy młody człowiek podejmuje się pierwszych prac zarobkowych, zazwyczaj mających charakter dorywczy, gdyż z racji kontynuowanej nauki, praca nie stanowi priorytetu danej osoby. Ostatni etap związany jest z podjęciem stałej pracy zawodowej, stanowiącej już główny obszar aktywności i zasadnicze źródło utrzymania dla młodego człowieka.

W tej perspektywie i przy świadomości zróżnicowanych oczekiwań osób należących do każdej z trzech grup, uwzględniając makroekonomiczny kontekst gospodarki oraz prognozy kierunków zmian w nadchodzących latach, w trakcie dwóch kolejnych spotkań warsztatowych zespół opracował wizję stanu rynku pracy w roku 2030, a także wynikające z niej cztery cele strategiczne i przyporządkowane im cele operacyjne dla każdego z celów strategicznych. Materiał ten wraz z wyjaśnieniami dla poszczególnych elementów przedstawiony jest

w dalszej części rozdziału jako skondensowany efekt pracy zespołu, stanowiący próbę kompleksowej odpowiedzi na zidentyfikowane potrzeby młodych ludzi. Intencją autorów było stworzenie najlepszej propozycji, przy świadomości ograniczeń wynikających ze specyfiki projektu oraz rozległości poruszanego tematu. Autorzy wyrażają nadzieję, że opracowane wnioski stanowiąc będą podstawę dla dalszych prac oraz staną się przyczynkiem do prowadzenia dyskusji przez wszystkie zainteresowane środowiska.

WIZJA

Rynek pracy w Polsce jest wolny od dyskryminacji i otwarty na młodych ludzi. Są oni świadomi dynamicznie zmieniających się warunków gospodarczych oraz gotowi do zmian, a o swojej przyszłości myślą w perspektywie długofalowej. Jest to efekt powszechnego dostępu do aktualnej, wysokiej jakości wiedzy. Planowanie kariery wspierane jest przez powszechnie dostępne profesjonalne doradztwo zawodowe. Plany oraz strategie dotyczące ludzi młodych powstające w instytucjach państwowych tworzone i realizowane są w perspektywie długofalowej.

Kształcenie kompetencji miękkich to istotny element procesu edukacji. Kompetencje te są cenione przez pracodawców, a także podlegają systemowi certyfikacji i ewaluacji. Na rynku pracy istnieje równowaga pomiędzy pracownikami a pracodawcami.

Istnieją efektywne instrumenty rynku pracy wspierające aktywność zawodową młodych, które nie są nadużywane przez żadną ze stron. Skutecznie przeciwdziała się patologiom występującym na rynku pracy. Dzięki temu młodzi ludzie mają dostęp do satysfakcjonującej pracy, która wykorzystuje i rozwija ich kompetencje.

rynek pracy wolny od dyskryminacji i otwarty na młodych ludzi - młodzi ludzie nie spotykają się na rynku pracy z dyskryminacją, w szczególności ze względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, religię, narodowość, przekonania polityczne, przynależność związkową, pochodzenie etniczne, wyznanie czy orientację seksualną. Pracodawcy nie kierują się uprzedzeniami przy zatrudnianiu młodych oraz są świadomi zalet płynących z zatrudnienia takich osób. Młodzi otrzymują wsparcie przy wchodzeniu na rynek pracy, a ich praca jest odpowiednio wynagradzana.

dynamicznie zmieniające się uwarunkowania gospodarcze - młodzi na rynku pracy świadomi są zmieniających się uwarunkowań gospodarczych oraz kontekstu społeczno-ekonomicznego. Rozumieją pojęcia takie jak: automatyzacja, robotyzacja, globalizacja oraz ich wpływ na tworzenie się nowych i zanikanie obecnie istniejących zawodów. Są świadomi konsekwencji zachodzących zmian, efektów wahań koniunktury i ogólnoswiatowych trendów dla planowania i rozwoju ich kariery.

gotowi do zmian - młodzi Polacy są przygotowani na częste zmiany występujące na rynku pracy. Wiedzą, że muszą być elastyczni i przygotowani na szybką i wielokrotną zmianę swojego miejsca pracy. Są świadomi, że kwalifikacje, które po-

siadają w teraźniejszości mogą nie być adekwatne w przyszłości. Są wysoko mobilni i świadomi, że zmiana miejsca lub charakteru pracy jest sprawą naturalną.

powszechny dostęp do wiedzy - młodzi ludzie mają zapewniony równy dostęp do narzędzi ułatwiających proces poszukiwania pracy a także wspierających kształcenie i rozwój ich kompetencji. Wsparcie w postaci między innymi bezpłatnych kursów zawodowych i platform cyfrowych umożliwia zdobywanie kompleksowych informacji w łatwy sposób. Posiadana przez młodych wiedza dotycząca sytuacji na rynku pracy, dostępnych ścieżek kariery oraz związanych z nimi szans i zagrożeń stanowi podstawę podejmowania przez nich trafnych decyzji.

doradztwo zawodowe - wykwalifikowani doradcy zawodowi systematycznie przygotowują młodych ludzi do wyzwań rynku pracy. Zajęcia prowadzone są grupowo oraz indywidualnie. Młodzi ludzie poznają różne ścieżki kariery, co pozwala im na podejmowanie świadomych decyzji co do ich przyszłości. Działalność doradców prowadzona jest we współpracy z sektorem prywatnym, aby jak najlepiej odpowiadać na potrzeby młodych ludzi i rynku pracy.

kompetencje miękkie - istotnym elementem każdego etapu procesu edukacji jest kształcenie kompe-

tencji miękkich, w szczególności w zakresie umiejętności istotnych z perspektywy aktywności zawodowej. Są to między innymi zdolności negocjacyjne, umiejętność efektywnego uczenia się, zarządzania czasem, wyznaczania celów i asertywność. Nabywanie tych kompetencji odbywa się dzięki synergii adekwatnych metod kształcenia w ramach zajęć szkolnych oraz podejmowaniu przez młodych ludzi szeroko rozumianej aktywności społecznej.

system certyfikacji i ewaluacji - istnieje system potwierdzania nabytych kwalifikacji poprzez certyfikaty. Jest on tworzony we współpracy z sektorem prywatnym oraz organizacjami pozarządowymi. Proces nabywania kompetencji miękkich w szkołach i na uczelniach podlega regularnej ewaluacji.

równowaga między pracownikami a pracodawcami - młodzi ludzie mają wiedzę o swoich prawach pracowniczych oraz o rynku pracy. Pomagają im w tym powszechnie dostępne informatory o rynku pracy, a także adresowane do nich programy edukacyjne dotyczące ich praw. Młodzi pracownicy poszukujący lepszej pracy poza swoim miejscem zamieszkania otrzymują wsparcie w razie konieczności przeprowadzki. Wszystko to poprawia pozycję negocjacyjną pracowni-

ków, dzięki czemu rozwija się dialog społeczny.

efektywne instrumenty rynku pracy - instrumenty rynku pracy są dobrze zaprojektowane i oceniane pod kątem efektywności. Korzystanie z nich następuje po spełnieniu obiektywnych, jawnych i zgodnych z zasadami sprawiedliwości społecznej kryteriów. Przy przyznawaniu pomocy nikt nie jest dyskryminowany.

przeciwdziałanie patologiom rynku pracy - rynek pracy zorganizowany jest w sposób redukujący występujące nadużycia i niedoskonałości. Umowy cywilnoprawne nie są nadużywane przez pracodawców, a praca młodych ludzi, w tym w ramach praktyk i staży, jest godnie wynagradzana. Wszystkie nadgodziny są płatne, a założenie własnej działalności gospodarczej jest niezależną decyzją pracownika, a nie przymusem ze strony pracodawcy.

satysfakcjonująca praca - praca, którą podejmują młodzi ludzie, stanowi dla nich przestrzeń samorealizacji i wszechstronnego rozwoju. Mają oni dostęp do różnorodnych ścieżek rozwoju i możliwość podjęcia autonomicznej decyzji o wyborze własnej ścieżki. Pracownik jest szanowany, a za pracę otrzymuje sprawiedliwe wynagrodzenie.

CEL STRATEGICZNY

1.1. Stworzenie młodym ludziom przestrzeni do planowania przyszłości i kształtowania w sobie gotowości do zmian

Najważniejsze obszary aktywności, programy nauczania, a także kontekst i otoczenie, w którym młodzi ludzie poruszają się na co dzień, powinny uwzględniać w swojej budowie i strukturze rolę wychowawczą. Szczególnym wymiarem wychowania młodych ludzi i przygotowania ich do dorosłości jest wyposażenie ich w kompetencje umożliwiające funkcjonowanie w pełnym niewiadomych świecie przyszłości. Przygotowanie to miało by stać się permanentnym i nieodłącznym elementem edukacji szkolnej, która poza spełnianiem funkcji dydaktycznej, od najmłodszych lat przekazywałaby dzieciom i młodzieży wiedzę i umiejętności związane z tworzeniem i realizacją planów, wyborem ścieżki zawodowej i zarządzaniem zmianą. Zdywersyfikowane i kompleksowe działania prowadzone wspólnie przez instytucje i osoby pracujące z młodzieżą stałyby się gwarantem skutecznego przygotowania młodych ludzi do bycia częścią nowoczesnego rynku pracy.

CELE OPERACYJNE

1.1.1. Zapewnienie młodym ludziom powszechnego dostępu do cyfrowych pakietów projektowania kariery oraz wysokiej jakości narzędzi przydatnych w procesie poszukiwania pracy

Należy utworzyć cyfrowe narzędzia wspierające ludzi młodych we wchodzeniu na rynek pracy. Ważne, by były one łatwo dostępne, a informacje o nich powszechne i efektywnie przekazywane. Narzędzia te obejmowałyby między innymi informacyjne strony internetowe, aplikacje mobilne, portale zawodowe, kreatory CV oraz wszelkie inne przekazniki informacji elektronicznej, których celem byłaby pomoc przy projektowaniu

i zarządzaniu karierą młodej osoby.

1.1.2. Zapewnienie nauczycielom oraz doradcom zawodowym wsparcia merytorycznego, dostępu do wiedzy oraz narzędzi podnoszących jakość pracy z młodymi ludźmi

Postulujemy, by nauczyciele i doradcy zawodowi otrzymywali niezbędną pomoc merytoryczną w obszarze wsparcia projektowania kariery zawodowej i udzielania informacji o rynku pracy poprzez w szczególności poprzez dostępność kursów doszkalających, internetowych baz wiedzy oraz ramowych scenariuszy lekcji.

1.1.3. Wspieranie tworzenia programów współpracy placówek edukacyjnych, doradców zawodowych, instytucji publicznych, organizacji pozarządowych oraz pracodawców, ukierunkowanych na przekazywanie młodym ludziom wiedzy związanej z realiami rynku pracy

Należy położyć nacisk na współpracę pomiędzy wszystkimi podmiotami zaangażowanymi

w tworzenie i organizowanie rynku pracy na rzecz włączania i edukowania ludzi młodych. Współpracę tę powinno się wspierać poprzez programy ukierunkowane na nawiązywanie wartościowych i trwałych relacji pomiędzy wyżej wymienionymi interesariuszami. Efektem tych działań byłby wzrost jakości wiedzy przekazywanej młodym ludziom o rynku pracy w perspektywie zarówno środowiska lokalnego jak i kontekstu makroekonomicznego oraz zwiększenie dostępnych możliwości rozwoju kariery.

CEL STRATEGICZNY

1.2. Upowszechnianie dostępu do wiedzy o rynku pracy oraz wysokiej jakości doradztwa zawodowego na każdym etapie kariery zawodowej

Młodzi ludzie powinni podejmować świadome i trafne decyzje odnośnie rozwoju zawodowego. By osiągnąć ten cel, na każdym etapie wchodzenia na rynek pracy muszą otrzymywać profesjonalne wsparcie ze strony doradców zawodowych, którzy będą przygotowywać dostosowane do ich potrzeb indywidualne plany rozwoju zawodowego. Wspieraliby oni w dokonywaniu wyboru najbardziej efektywnych rozwiązań związanych z rozwojem zawodowym oraz upowszechniali wiedzę na temat rynku pracy. Organy państwa razem z organizacjami pozarządowymi i biznesem powinny ponadto aktywnie działać na rzecz wspierania tego procesu, a następnie badać osiągnięte rezultaty i dokonywać ich ewaluacji.

CELE OPERACYJNE

1.2.1. Profilowanie młodych ludzi pod kątem ich potrzeb związanych z doradztwem zawodowym oraz etapu wchodzenia przez nich na rynek pracy

Instytucje funkcjonujące w ramach systemu edukacji oraz wspierające poszukiwanie zatrudnienia, w tym w szczególności Powiatowe Urzędy Pracy, powinny prowadzić doradztwo zawodowe w sposób zintegrowany i komplementarny. By to osiągnąć, należy udostępnić im nowoczesne narzędzia umożliwiające indywidualne określenie potrzeb i udzielenie wsparcia na każdym z etapów wchodzenia młodego człowieka na rynek pracy, tj. (1) w czasie poprzedzającym podjęciem pierwszej pracy (koncentracji na edukacji formalnej), (2) w okresie zdobywania pierwszych doświadczeń zawodowych oraz (3) przy podejmowaniu stałej pracy, z uwzględnieniem późniejszych potrzeb zmian i przekwalifikowań.

1.2.2. Tworzenie indywidualnych planów rozwoju zawodowego młodych ludzi

Zarówno tworzone, jak i istniejące już instytucje zaangażowane w prowadzenie doradztwa zawodowego powinny mieć kompetencje do udzielenia bezpłatnego wsparcia młodym ludziom w zakresie

definiowania ścieżki kariery oraz tworzenia indywidualnych planów rozwoju zawodowego. Dokumenty takie należałoby poddawać regularnej ewaluacji i aktualizacji, dzięki czemu stanowiłyby dla młodych ludzi pomoc w podejmowaniu kluczowych decyzji związanych z kształceniem, zatrudnieniem i szerzej rozumianym rozwojem osobistym.

1.2.3. Badanie osiągniętych rezultatów oraz ich ewaluacja

Należy wdrażać programy i narzędzia posiadające zaimplementowane mechanizmy monitorowania i ewaluacji – zarówno na poziomie skuteczności ich działania, osiągania postawionych celów oraz trwałości rezultatów, jak również badania długofalowego wpływu na beneficjentów, adekwatności do zidentyfikowanych potrzeb i doświadczenia użytkownika (user experience). Takie podejście, leżące u podstaw architektury projektowanych i implementowanych rozwiązań byłoby gwarantem ich całościowej efektywności.

CEL STRATEGICZNY

1.3. Wzmocnienie pozycji młodych ludzi na rynku pracy

Młodzi ludzie muszą być świadomi swoich praw, a ich pozycja na rynku pracy powinna być równa pozycji pracodawcy. We wchodzeniu na rynek pracy pomagać im winno doświadczenie zdobyte w trakcie płatnych praktyk. Należy skutecznie przeciwdziałać patologiom rynku pracy, takim jak nadużywanie umów cywilnoprawnych oraz oferowanie bezpłatnych praktyk. Pracodawcy powinni cenić kompetencje młodych ludzi oraz być świadomi korzyści wynikających z ich zatrudniania. Jednocześnie należy zapewnić młodym ludziom dostęp do informacji o aktualnej sytuacji na rynku pracy oraz o warunkach zatrudnienia.

CELE OPERACYJNE

1.3.1. Wprowadzenie rozwiązań likwidujących bezpłatne praktyki i staże

U podstaw każdej formy angażowania młodych ludzi w uczestnictwo w rynku pracy powinna leżeć świadomość konieczności zapewnienia godnego i adekwatnego do wiedzy i możliwości młodych pracowników wynagrodzenia. By to osiągnąć, należy wprowadzić rozwiązania legislacyjne uruchamiające mechanizmy, których zasadniczym celem byłoby zorganizowanie przestrzeni do zdobywania doświadczenia przez młodych ludzi (poprzez m.in. staże, praktyki, job shadowing) bez wykorzystywania przez pracodawców ich słabszej pozycji. Rozwiązania te wprowadzane powinny być w sposób uwzględniający panujące warunki makroekonomiczne – na przykład, w pierwszej fazie, poprzez skrócenie możliwego czasu trwania umów o bezpłatne formy świadczenia pracy przez młode osoby.

1.3.2. Redukcja przypadków nadużywania umów cywilnoprawnych

Szczególnym przejawem równej pozycji pracodawcy i młodego pracownika jest ustalenie formy zatrudnienia, które powinno odbywać się w porozumieniu i za zgodą obu zainteresowanych stron. Umowy cywilnoprawne i samozatrudnienie powinny być wyborem, stosowanym w uzasadnionych przypadkach, za zgodą pracownika oraz przy pełnej świadomości wynikających z tego strat oraz korzyści.

1.3.3. Uświadamianie pracodawców co do korzyści płynących z zatrudniania młodych ludzi

Spektrum korzyści wynikających z zatrudniania osób młodych powinno stać się powszechną wiedzą wśród pracodawców. Istotna będzie tu współpraca instytucji

zaangażowanych w regulowanie i stymulowanie rynku pracy z pracodawcami w zakresie przygotowania ludzi młodych do wejścia na rynek pracy, zdobywania doświadczeń zawodowych, podejmowania pracy oraz przekwalifikowań. Wspomniane instytucje powinny dysponować przekrojem narzędzi służących informowaniu, animowaniu, szkoleniu i łączeniu interesariuszy.

1.3.4. Zapewnianie informacji o sytuacji na rynku pracy i warunkach zatrudnienia

Instytucje państwa zapewniać powinny zainteresowanym podmiotom, w szczególności pracownikom, pracodawcom i związkom zawodowym, nowoczesny, powszechny i równy dostęp do rzetelnej, aktualnej i kompleksowej wiedzy na temat szeroko rozumianej sytuacji na rynku pracy, w tym do danych historycznych, analiz stanu obecnego a także raportów i predykcji co do sytuacji w przyszłości. Informacja ta miałaby stanowić podstawę dla skutecznego działania mechanizmów wspierania obecności młodych ludzi

na rynku pracy i stałaby się podstawą podejmowania przez nich trafnych decyzji.

1.3.5. Upowszechnianie wiedzy o prawach pracowniczych

Szczególnym aspektem podejmowania działalności informacyjnej i edukacyjnej przez instytucje państwa powinno stać się przekazywanie wiedzy o prawach pracowniczych. Uważamy, że wiedza ta powinna być dostarczana w sposób powszechny, profesjonalny i dostosowany do grupy docelowej, ze szczególnym zaangażowaniem Państwowej Inspekcji Pracy i z udziałem szerokiego grona partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych, związków zawodowych i pracodawców. Efekty podejmowanych działań należałoby stale monitorować i ewaluować, co długofalowo prowadziło do wyeliminowania praktyk wykorzystywania pracowników.

CEL STRATEGICZNY

1.4. Kształcenie kompetencji miękkich poprzez edukację formalną i pozaformalną, połączone z jej ewaluacją i certyfikacją

Nacisk na rozwój kompetencji miękkich, obok zapewniania wsparcia w definiowaniu ścieżki kariery, dostarczania wiedzy i narzędzi oraz wzmacniania pozycji młodych, musi stać się kluczowym obszarem aktywności instytucji państwa w obszarze uczestnictwa młodych ludzi w rynku pracy.

Uwzględnienie przekazywania związanej z tym wiedzy, umiejętności i postaw we wszystkich obszarach aktywności młodych ludzi, w szczególności w procesie edukacji, jest kluczem do kompleksowości procesu przygotowania do odnalezienia własnej drogi życiowej i znalezienia satysfakcjonującego zatrudnienia. Wysoki poziom kompetencji miękkich warunkował będzie również wzmacnianie przedsiębiorczości i innowacyjności, cech stanowiących o istnieniu przewag komparatywnych w nowoczesnych gałęziach gospodarki. W nowoczesnej gospodarce posiadanie uniwersalnych kompetencji miękkich jest równie ważne, co zdobycie klasycznej wiedzy i umiejętności.

CELE OPERACYJNE

1.4.1. Powstanie powszechnie respektowanego systemu certyfikacji kompetencji miękkich, stworzonego we współpracy z środowiskiem biznesowym i organizacjami pozarządowymi

Należy wprowadzić powszechnie funkcjonujący system certyfikacji kompetencji miękkich, który w jasny i czytelny sposób mierzył, dokumentował i potwierdzałby poziom nabywanych oraz rozwijanych przez młodych ludzi kompetencji miękkich. System ten klasyfikowałby kompetencje miękkie i zapewniałby ich uznawalność przez zróżnicowane środowiska, w szczególności przez pracodawców, organizacje pozarządowe, szkoły, uczelnie i inne instytucje publiczne. Środowiska te powinny uczestniczyć w tworzeniu, aktualizowaniu i ewaluowaniu założeń tego systemu.

1.4.2. Uwzględnienie działalności społecznej w kryteriach rekrutacji

do szkół i uczelni oraz dopuszczenie zaliczania zajęć edukacyjnych poprzez realizację projektów społecznych

Działalność społeczna, realizacja przez młodych ludzi własnych pomysłów, projektów i inicjatyw to przestrzeń zwiększania szerokiego katalogu kompetencji. Odpowiednie regulacje, zwiększające znaczenie tych doświadczeń w procesach rekrutacyjnych szkół i uczelni oraz umożliwienie zaliczania w ten sposób wybranych przedmiotów, stałyby się źródłem znaczącego i trwałego wzrostu zainteresowania młodych ludzi tego typu możliwościami. Płynące z tego faktu korzyści znacznie wykroczyłyby poza obszar przygotowania do pracy i oddziaływały pozytywnie na budowanie szeroko rozumianego społeczeństwa obywatelskiego.

1.4.3. Zwiększenie udziału pracy zespołowej w formule organizacji zajęć lekcyjnych

oraz budowanie świadomości na temat istotności kompetencji miękkich

Znacząca modyfikacja sposobu prowadzenia zajęć lekcyjnych w szkołach, polegająca na wprowadzeniu w zwiększonym wymiarze form warsztatowych wymagających inicjatywy i zaangażowania ze strony ucznia, byłaby sposobem powszechnego podnoszenia poziomu kompetencji miękkich młodych ludzi. Istotnym aspektem powinno pozostać świadome uczestnictwo ucznia, tj. dostarczanie młodemu człowiekowi informacji na temat korzyści płynących z realizacji poszczególnych zadań oraz spodziewanych efektów edukacyjnych. Uczniowie powinni zdawać sobie sprawę, że silną pozycję na rynku pracy warunkuje synergia posiadanych umiejętności twardych i miękkich.

1.4.4. Wsparcie działalności organizacji młodzieżowych, w tym samorządów uczniowskich i studenckich, kół naukowych, przedmiotowych, i innych organizacji zarządzanych przez młodzież

Należy stworzyć ramy prawne i instytucjonalne, będące sposobem wspierania wszelkich form aktywności i zrzeszania się młodych ludzi. Organizacje te byłyby najważniejszą pozaformalną przestrzenią kształcenia kompetencji miękkich i zdobywania quasi-zawodowego

doświadczenia jeszcze przed właściwym wejściem ludzi młodych na rynek pracy. Organizacje te stałyby się także ważnym partnerem dla zewnętrznych interesariuszy, w szczególności podmiotów organizujących i współtworzących rynek pracy w wymiarze lokalnym, regionalnym i ogólnopolskim, stanowiąc uzupełnienie pozostałych podejmowanych działań.

1.4.5. Regularna ewaluacja sposobu kształcenia kompetencji miękkich

Stale monitorowanie zmieniających się wymagań rynku pracy oraz otoczenia społeczno-ekonomicznego stanowić powinno podstawę procesu ewaluacji i aktualizacji sposobu kształcenia, walidowania oraz katalogowania kompetencji miękkich. Instytucje państwa, w szczególności ministerstwa odpowiedzialne za obszary szkolnictwa wyższego i edukacji powinny posiadać wdrożone narzędzia ewaluacji najważniejszych dokumentów w tym zakresie. Ponadto w procesy te zaangażować należy kluczowe podmioty, w szczególności przedstawicieli pracodawców, związków zawodowych, sektora edukacji, organizacji pozarządowych, a także samych młodych ludzi.

PROGRAM SPOŁECZNY GRUPY „SU ZS. 59”

Program wypracowany przez grupę w trakcie Ogólnopolskiego Kongresu IDEATHON.

Autorzy programu: Wiktoria Bożewicz, Jakub Dominiak, Łucja Reluga, Kosma Zagórowski

Program „P-ASAP”

Celem programu społecznego jest ułatwienie młodym obywatelom dostępu do informacji na temat ofert pracy, szkoleń, staży oraz wszelkich innych możliwości rozwoju umiejętności praktycznych cenionych przez pracodawców na rynku pracy. Program oparty jest na utworzeniu aplikacji mobilnej skierowanej do:

1. Uczniów szkół ponadpodstawowych i studentów poszukujących różnorodnych form zdobycia doświadczenia w pracy zawodowej,
2. Organizacji, przedsiębiorstw i instytucji poszukujących młodych pracowników, wolontariuszy czy stażystów.

Każdy z młodych użytkowników platformy tworzyć będzie weryfikowany przez aplikację profil, zawierający informacje o kolejnych podjętych przy użyciu aplikacji aktywnościach, zdobytym doświadczeniu, osiągnięciach, certyfikatach oraz odbytych szkoleniach.

Informacje te będą respektowane oraz cenione przez pracodawców. Oferty organizacji podlegać będą dodatkowej, aktualizowanej weryfikacji prowadzonej przez zaangażowane w program Powiatowe Urzędy Pracy oraz ewaluacji dokonywanej przez użytkowników korzystających z danych ofert.

Aplikacja uwzględniac będzie także aspekt edukacyjny w postaci możliwości konsultacji online z zakresu prawa pracy oraz podstawowych umiejętności wymaganych podczas procesu rekrutacji, tj. tworzenia CV, listu motywacyjnego etc.

Za utworzenie, kontrolę oraz ewaluację aplikacji odpowiedzialne będzie Ministerstwo Edukacji Narodowej oraz Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA

Autorzy założeń dla obszaru: Julia Kelsz, Szymon Knitter, Weronika Matyka, Paweł Narolski, Piotr Nowak, Artur Ryszkiewicz, Zuzanna Szott, Mieszko Wnuk

Moderacja prac: Julia Kelsz

Kontakt do grupy: aktywnosc@radamlodziesy.pl

Grupa tematyczna analizująca partycypację młodych Polaków w obszarze aktywności obywatelskiej to grono młodych osób działających na rzecz młodzieży w ramach struktur młodzieżowych rad miast, sejmików wojewódzkich, Rady Dzieci i Młodzieży Rzeczypospolitej Polskiej przy Ministrze Edukacji Narodowej, samorządów uczniowskich i studenckich, klubów debat, wolontariatu, a także organizacji pozarządowych prowadzonych przez młodych i na rzecz młodych.

Podczas pierwszego warsztatu Grupa Tematyczna wyodrębniła trzy główne filary, będące podstawą toczonych dyskusji: (1) szeroko pojętą edukację, (2) formy organizacji młodzieżowych oraz (3) metody kształtowania podstawowych postaw obywatelskich. Wśród nich udało się wyodrębnić kilka bardziej sprecyzowanych obszarów, które członkowie grupy poddali pogłębionemu przeglądowi poprzez wskazanie tzw. dobrych

praktyk, określenie płaszczyzn, na których wciąż brakuje jakichkolwiek uregulowań i rozwiązań, a także zdiagnozowaniu pewnych aspektów jako niewystarczające bądź wymagające korekty i wsparcia ze strony państwa. Grupa utworzyła bazę pytań adresowanych bezpośrednio do uczniów, nauczycieli, studentów, aktywistów i mieszkańców niewielkich miejscowości.

Po przeanalizowaniu odpowiedzi i wniosków płynących z przeprowadzonych konsultacji wojewódzkich oraz ogólnopolskich, Grupa wybrała kluczowe obszary wymagające pilnych zmian i koncentrując się na nich, stworzyła cele operacyjne tego obszaru Założeń. Grupa stworzyła dokument przyjmując granicę czasową jako rok 2030, jednocześnie zdając sobie sprawę, że jest to praca, która powinna trwać przez pokolenia, a postawa aktywności obywatelskiej winna być kształtowana od najmłodszych lat.

WIZJA

Aktywność obywatelską młodych Polaków rozumiemy jako świadome uczestnictwo w życiu społecznym, politycznym, kulturalnym i gospodarczym zarówno państwa, jak i społeczności lokalnej. Całe polskie społeczeństwo jest odpowiedzialne i samorządne oraz zaangażowane w procesy decyzyjne dzięki wykształconym w młodym wieku postawom obywatelskim, opierającym się na poczuciu sprawczości i podmiotowości.

Świadome uczestnictwo – obywatele uczestniczą w procesach decyzyjnych na różnych szczeblach, mają świadomość swojej roli w życiu państwa i społeczności lokalnej oraz podmiotowości w kontaktach z władzami różnych szczebli. Znają i umieją korzystać z praw obywatelskich, zwłaszcza dotyczących udziału w formach demokracji bezpośredniej. Świadome uczestnictwo to także chęć podejmowania akcji społecznych bądź brania w nich aktywnego udziału. Odpowiedzialność społeczna, jako składowa uczestnictwa, wiąże się z poczuciem wagi wyborów podejmowanych przez jednostkę, które wpływają na sytuację ogółu społeczeństwa.

uczestnictwo w życiu społecznym – młodzi świadomie współtworzą społeczność zarówno lokalną, jak i państwową, czują się odpowiedzialni za rozwój wspólnoty, dbają o dobro wspólne; inicjują bądź aktywnie uczestniczą w działaniach prospołecznych.

uczestnictwo w życiu politycznym – młodzież posiada wiedzę

na temat najważniejszych wydarzeń politycznych w kraju, potrafi kształtować oraz wyrażać swoją opinię na kluczowe tematy podejmowane przez instytucje lokalne oraz państwowe, uczestniczy w debacie publicznej.

uczestnictwo w życiu kulturalnym - młodzi czynnie bądź biernie uczestniczą w wydarzeniach kulturalnych, są świadomi wartości dziedzictwa narodowego, posiadają dostęp do różnych form kultury.

uczestnictwo w życiu gospodarczym – młodzi Polacy cechują się znajomością podstawowych zasad rynku, świadomością praw oraz obowiązków wszystkich jego uczestników oraz wykształconą postawą przedsiębiorczą.

uczestnictwo w życiu państwa – młodzi są zainteresowani sprawami państwa, rozumianego jako instytucja działająca na rzecz realizacji potrzeb wspólnoty obywateli. Aktywnie i świadomie biorą udział w życiu politycznym, posiadają wiedzę na temat sposobu i zasad funk-

cjonowania państwa, biorą udział w debacie publicznej. Młodzież charakteryzuje się poczuciem patriotyzmu, rozumianego jako odpowiedzialność za byt i rozwój kraju.

uczestnictwo w życiu społeczności lokalnej – młodzi obywatele partycypują w działaniach, które przyczyniają się do poprawy poziomu życia społeczności lokalnej, takich jak tworzenie petycji kierowanych do decydentów, działanie w organizacjach pozarządowych ukierunkowanych na rozwój wspólnoty obywatelskiej, realizacja projektów w ramach budżetu obywatelskiego. Aktywnie działają na rzecz rozwiązywania problemów społeczności lokalnych; czują przynależność do społeczności lokalnej i dumę z współtworzonej wspólnoty; świadomi są możliwości wpływu na decydentów i otoczenie oraz znają przysługujące im prawa.

społeczeństwo odpowiedzialne oraz samorządne – młodzi mają poczucie odpowiedzialności za dobro wspólne: rozumieją bezpośrednie i długofalowe konsekwencje podejmowanych decyzji dla ogółu społeczeństwa, szanują dobra publiczne; mają świadomość posiadanych obowiązków związanych z przynależnością do społeczności; dążą do wpływu na jej obecny i przyszły kształt oraz dobrobyt; doceniają wagę działań oddolnych i wiążących się z nimi możliwości rozwoju społeczeństwa; posiadają wiedzę na temat procesów i zjawisk społecz-

nych nabywaną w procesie edukacji.

zaangażowanie w procesy decyzyjne – wynika ono z poczucia wpływu na zmiany zachodzące zarówno w najbliższym otoczeniu, jak i w kontekście ogólnokrajowym. Młodzi mają poczucie funkcjonowania jednostki jako elementu większej całości oraz przywiązania do swojego kraju i współobywateli. Są zaangażowani w procesy decyzyjne, co wymaga od nich zainteresowania sprawami państwowymi, dotyczącymi całą społeczność kraju oraz inicjują i rozwijają współpracę ze społecznością lokalną. Młodzi obywatele uczestniczą w debacie publicznej, gdyż ich głos stanowi istotną część procesu podejmowania decyzji przez organy państwowe oraz samorządowe.

postawy obywatelskie – to postawy świadomych, młodych obywateli biorących aktywny udział w procesach decyzyjnych, współtworzących demokratyczny ustrój Rzeczypospolitej Polskiej. Umiejętność korzystania z szeregu narzędzi, takich jak prawa do czynnego i biernego udziału w wyborach czy możliwości uczestnictwa w referendach (zarówno ogólnopolskich jak i lokalnych), form kontroli władz państwowych, zgłaszania inicjatywy ustawodawczej/referendalnej czy wolności zgromadzeń¹. Znajomość praw i obowiązków obywatelskich, odpowiedzialność za czyny i słowa, zainteresowanie sprawami wagi państwowej, poczucie patriotyzmu,

który rozumiemy jako odpowiedzialność za byt i rozwój kraju.

poczucie sprawczości i podmiotowości – wykształcona w jednostce świadomość bycia podmiotem we wspólnocie obywateli, który jest równie ważny i potrzebny jak pozostałe, posiada prawa i obowiązki, współdecyduje o sprawach bieżących, a także współtworzy instytucje społeczne w sposób czynny i bierny, kształtuje w młodych silne poczucie podmiotowości. Poczucie spraw-

czości wynika natomiast z wzajemnego poszanowania ról, jaką pełni w życiu państwa każdy obywatel. Oparte musi być to na wiedzy pozyskiwanej w procesie socjalizacji, w którym bardzo ważną rolę odgrywają zarówno członkowie rodziny, jak i szeroko rozumiana działalność państwa na rzecz pobudzenia ww. świadomości. Istotną funkcję pełni także zrozumienie, że wszystkie podmioty powinny dbać o dobro ogółu.

CEL STRATEGICZNY

2.1. Kształtowanie aktywnej, świadomej postawy obywatelskiej, kompetencji miękkich oraz umiejętności praktycznych na każdym etapie edukacji

Szkoła na każdym etapie nauczania powinna kształtować w młodych ludziach postawy patriotyzmu, ciekawości świata oraz przedsiębiorczości. Wdrażać to można m.in. poprzez realizowane cyklicznie, zaczynając od poziomu szkoły podstawowej, obowiązkowe projekty pro-obywatelskie i pro-frekwencyjne, zajęcia praktyczne z zakresu przedmiotów społeczno-ekonomicznych, a także wdrożone do systemu edukacji formy edukacji pozaformalnej, prowadzone przez odpowiednio wykwalifikowanych pedagogów oraz współpracujące z placówkami organizacje. Placówki powinny wspierać odpowiedzialną samorządność uczniów i studentów, szanując i gratyfikując formy ich społecznej i obywatelskiej aktywności; zapewniać zarówno opiekunom, jak i przedstawicielom zarządu samorządu wysokiej jakości szkolenia, przygotowujące ich do pełnienia odpowiedzialnej roli reprezentantów społeczności szkolnej, wydziałowej czy uczelnianej. Warto także, by podział budżetu placówki oświatowej konsultowany był z przedstawicielami Rady Szkoły, umożliwiając zagospodarowanie części środków finansowych na samodzielną działalność samorządu.

CELE OPERACYJNE

2.1.1. Rozwój edukacji obywatelskiej w ramach przedmiotów społeczno-ekonomicznych

Dostrzegając potrzebę kształtowania praktycznych umiejętności związanych z funkcjonowaniem młodego człowieka w społeczeństwie, szkoły i uczelnie powinny zwracać szczególną uwagę na zachowanie wysokiego poziomu zajęć z przedmiotów społeczno-ekonomicznych, do których należą m.in. wiedza o społeczeństwie czy podstawy przedsiębiorczości. Przedmioty te do tej pory niedostatecznie stymulowały rozwój w młodym człowieku postaw obywatelskich, a także świadomości sprawowanej roli w społeczeństwie i wynikających z tego obowiązków. Należy dbać o to, aby uczniowie i studenci zdobywali praktyczne, przydatne w codziennym życiu umiejętności, takie jak załatwianie spraw urzędowych czy założenie przedsiębiorstwa, a także posiadali wiedzę z zakresu funkcjonowania organizacji pozarządowych oraz państwa.

2.1.2. Przygotowanie obywateli do aktywnej partycypacji w życiu publicznym dzięki programom pro-obywatelskim i pro-frekwencyjnym realizowanym na każdym etapie edukacji

Każdy obywatel już od najmłodszych lat powinien mieć świadomość

odpowiedzialności za sprawy lokalne i państwowe, która przekładałaby się na udział w wyborach i referendach. W tym celu na każdym etapie edukacji powinien zostać przeprowadzony projekt pro-obywatelski lub pro-frekwencyjny, np. w postaci symulacji wyborów na burmistrza czy szkolnego referendum. Wykreowałyby to w młodym człowieku nawyk zdobywania informacji na temat spraw, o których zamierza zdecydować oraz przede wszystkim systematycznego udziału w życiu społeczno-politycznym oraz procesie decyzyjnym na różnych szczeblach.

2.1.3. Powszechny dostęp uczniów do edukacji pozaformalnej wdrażanej przez wykwalifikowanych pedagogów i nauczycieli przy wsparciu i współpracy z organizacjami pozarządowymi

Edukacja pozaformalna jest coraz bardziej powszechną i uznawaną metodą nauczania, skutecznym sposobem zdobywania informacji o świecie i społeczeństwie. Badania potwierdzają jej skuteczność, jednakże wśród nauczycieli metody pozaformalne wciąż są znane w stopniu niewystarczającym. Zaleca się ściślejszą współpracę nauczycieli z organizacjami pozarządowymi, które na co dzień pracują metodami pozaformalnymi. Współ-

praca ta powinna być realizowana m.in. poprzez szkolenia dla nauczycieli organizowane przez organizacje pozarządowe, a także przez zwiększenie obecności tych organizacji w szkołach.

2.1.4. Realizacja potrzeb młodego człowieka zdefiniowanych w duchu idei samorządności poprzez dedykowane programy szkolne i społeczne

Młody człowiek powinien być nauczany definiowania swoich potrzeb wobec swojego otoczenia, społeczności lokalnej i państwowej. Powinien również być w stanie przekuć te oczekiwania w efekty przy

wsparciu programów szkolnych i społecznych, które ukierunkowują go na działalność w duchu idei samorządowej przy współpracy ze społecznością uczniowską, studencką i lokalną. Warto zwiększać w nim świadomość bycia częścią samorządu uczniowskiego i terytorialnego, która jest podstawą jego aktywności i pozwala mu na wykorzystywanie istniejących instytucji dla realizacji potrzeb zarówno własnych jak i całej zbiorowości. Zarząd samorządu zarówno uczniowskiego, jak i studenckiego powinien znać cele swojej działalności i posiadać pełną możliwość ich realizacji dzięki wszelkim potrzebnym do tego narzędziom, udostępnianym mu poprzez właściwą mu placówkę edukacyjną.

CEL STRATEGICZNY

2.2. Ustrukturyzowanie i wspieranie form reprezentacji młodzieży oraz rozpowszechnienie idei samorządności zarówno na poziomie lokalnym, jak i krajowym

Samorządność młodych ludzi opierać się winna na kilku powiązanych ze sobą fundamentach. Przede wszystkim na świadomości młodzieżowych radnych co do ich priorytetów oraz zadań dotyczących różnych obszarów życia społeczności lokalnej. Zadania te mogą być wypełniane w pełny i efektywny sposób przy merytorycznym i organizacyjnym przygotowaniu zarówno każdego z członków organizacji, jak i wspierającego ją opiekuna oraz współpracy z urzędowym pełnomocnikiem ds. młodzieży. Młodzieżowa społeczność lokalna powinna znać swoich przedstawicieli i być świadomie zaangażowana w ich wybór. Konieczne jest, by sytuacja prawna samorządów młodzieżowych została w pełni uregulowana i pozwalała na ich autonomiczne działanie w zakresie określonym w ustawie. Każda rada powinna mieć możliwość pozyskiwania środków finansowych od właściwego urzędu, organizacji pozarządowych oraz z innych źródeł, jednocześnie posiadając prawo do posiadania własnego budżetu. Należy utworzyć formy reprezentacji nie tylko na poziomie miast i gmin, ale także na poziomie wojewódz-

kim oraz państwowym, tak, by zarówno władze samorządowe wszystkich szczebli jak i władze państwowe mogły prowadzić dialog z odpowiednimi młodzieżowymi radami, z kolei państwo przy udziale wszystkich młodzieżowych samorządowców odpowiedzialne było za promocję i edukację społeczeństwa w zakresie samorządności.

CELE OPERACYJNE

2.2.1. Powołanie ustawowego systemu reprezentacji młodzieży na poziomie krajowym oraz wojewódzkim

Dostrzegamy i podkreślamy potrzebę utworzenia w naszym państwie nie tylko organu centralnego reprezentacji młodzieży, ale także jego struktur regionalnych. Krajowa rada, w ścisłej współpracy z oddziałami wojewódzkimi, powinna pełnić funkcję organu konsultacyjnego z możliwością podejmowania i realizacji własnych inicjatyw, przyjąć na siebie odpowiedzialność za rozwój platformy współpracy wszystkich organów młodzieżowych, wspierać je pod względem merytorycznym, instytucjonalnym i finansowym. Do jej kompetencji należałoby prowadzenie dialogu na temat potrzeb i wniosków rad przy jednostkach samorządu terytorialnego na terenie całej Polski z odpowiednimi organami władz państwowych. Powyższy system reprezentacji młodzieży powinien posiadać stały budżet, który stanowiłby podstawę do realizacji obranych przez rady zadań.

2.2.2. Zapewnienie młodzieżowym radnym i osobom z nimi

współpracującym szkoleń umożliwiających rozwój kompetencji niezbędnych do realizacji celów organu reprezentacyjnego

Młodzieżowe Rady są organami wymagającymi od ich członków ściśle określonych kompetencji, dlatego należy regularnie przeprowadzać stosowne szkolenia, będące impulsem do dalszych działań dla lokalnych reprezentantów młodzieży. Jednym z kluczowych aspektów tego celu jest również odpowiednie przygotowanie osoby koordynującej działania MR tj. opiekuna lub doradcy, a także współpraca z kompetentnymi szkoleniowcami, przygotowującymi radnych do samodzielnej i efektywnej realizacji statutowych celów. Umożliwiłoby to przeprowadzenie szkoleń przy każdorazowej zmianie kadencji. Ponadto wskazane jest, aby instytucje państwowe bądź samorządowe oferowały pokrycie kosztów warsztatów dla młodzieżowych rad, które zgłoszą taką potrzebę.

2.2.3. Utworzenie dedykowanej instytucji działającej na rzecz młodzieży przez jednostki samorządu

terytorialnego na każdym szczeblu

Dostrzegamy potrzebę istnienia dedykowanej instytucji lub osoby działającej na rzecz młodzieży na każdym szczeblu jednostek samorządu terytorialnego, której zadaniem będzie wspieranie ludzi młodych w podejmowanych przez nich działaniach. Taka instytucja lub osoba, uwzględniając wszystkie aspekty życia publicznego młodzieży, byłaby w stanie zapewnić jej wsparcie merytoryczne i prawne, pomagając w rozwiązywaniu problemów oraz działając na rzecz rozwoju kompetencji związanych z jej działalnością. O kompetencje i merytoryczne przygotowanie takiej instytucji lub osoby powinny dbać instytucje państwowe, udzielając przy tym niezbędnego wsparcia koniecznego do jego prawidłowego działania.

2.2.4. Wspieranie, animowanie i inspirowanie prac młodzieżowych radnych/aktywistów przez wykwalifikowanego i gotowego do tej roli opiekuna

Nieodłącznym elementem funkcjonowania Młodzieżowej Rady jest opiekun. Działania Młodzieżowej Rady będą skuteczne, jeśli młodzież otrzyma odpowiednie i systematyczne wsparcie ze strony animatora, opiekuna, nauczyciela czy urzędnika. Jego rolą winno być stymulowanie, wspieranie i inspiro-

wanie pracy grupy młodzieżowych radnych, określenie ram współpracy, trybu działania, uzupełnienie o treści niezapisane w statucie. Wybór opiekuna powinien opierać się na jego doświadczeniu w pracy samorządowej i pracy z młodzieżą oraz na zasadzie dobrowolności. Opiekun winien znać mechanizmy podejmowania decyzji w samorządzie lokalnym i pośredniczyć w kontaktach pomiędzy decydentami a młodzieżowymi radnymi.

2.2.5. Współpraca organów reprezentacyjnych z organizacjami lokalnymi, samorządami uczniowskimi i grupami nieformalnymi

Młodzieżowe Rady w celu usprawnienia swoich działań powinny prowadzić regularną współpracę z lokalnymi organizacjami pozarządowymi poprzez udział w szkoleniach, konsultacje oraz wymianę dobrych praktyk. Ponadto wskazane jest, aby młodzieżowi radni działali na rzecz utworzenia i rozwoju platformy kooperacji samorządów uczniowskich oraz niezrzeszonych aktywistów w swoim regionie. Dzięki temu młodzi wyborcy mieliby poczucie, że są słuchani i angażowani w działania na rzecz lokalnej społeczności, a radni mieliby możliwość poszerzenia obszaru swojej aktywności. Rady młodzieżowe oraz jednostki samorządu terytorialnego powinny także dążyć do ustanowienia stałej i partnerskiej współpracy, opartej

na obopólnym dążeniu do poprawy jakości życia młodych mieszkańców regionu.

CEL STRATEGICZNY

2.3. Prawne, merytoryczne i finansowe wsparcie każdej formy organizacji utworzonych i prowadzonych przez młodzież bądź działających na rzecz młodych ludzi

Polskę widzimy jako kraj ludzi aktywnych, pełen licznych form zaangażowania społecznego: m.in. organizacji pozarządowych czy grup nieformalnych. Aby zmaksymalizować produktywność i niezależność tych form partycypacji społecznej, a także rozwinąć, szczególnie wśród młodych ludzi, chęć zrzeszania się oraz odpowiedzialność za otaczającą ich przestrzeń publiczną, niezbędne jest zapewnienie prawnego, merytorycznego i finansowego wsparcia każdej formy organizacji utworzonej i prowadzonej przez młodzież, bądź też działającej na rzecz ludzi młodych. Cel ten winien być osiąganym poprzez działania opierające się na utworzeniu przestrzeni, która umożliwiałaby współpracę organizacji pozarządowych i grup nieformalnych. Za podstawę lepszego funkcjonowania wymienionych przez nas grup zaangażowania społecznego uważamy również usprawnienie systemu informowania na temat dostępnych grantów, (takich jak np. budżet obywatelski), wydarzeń, a także wszelkich innych udogodnień, mających wpływ na świadome zaangażowanie się w działania obywatelskie. Za istotny element tego zagadnienia uważamy również utworzenie przejrzystego systemu szkoleń dla osób zaangażowanych w funkcjonowanie organizacji pozarządowych oraz wsparcie instytucjonalne.

CELE OPERACYJNE

2.3.1. Upowszechnianie i doskonalenie systemu szkoleń oraz pomocy prawnej

Trudności, z którymi zmagają się organizacje pozarządowe to brak dostępu do merytorycznych, wartościowych szkoleń i warsztatów, przygotowujących członków organizacji do podejmowania odpowiednich działań na rzecz jej rozwoju, bądź brak informacji na te-

mat takich szkoleń. Ważnym aspektem jest także niewystarczający poziom wiedzy i umiejętności młodych ludzi w zakresie zagadnień formalno-prawnych dotyczących tworzenia i prowadzenia różnego rodzaju struktur. Zauważalna jest potrzeba promocji i udoskonalania form pomocy zarówno merytorycznej jak i prawnej w tym zakresie.

2.3.2. Usprawnienie i promocja systemu pozyskiwania funduszy na działalność organizacji

Bardzo często młodzi, którzy mają pomysł na działanie, nie wiedzą skąd pozyskać pieniądze na jego realizację. Państwo powinno wyjść naprzeciw oczekiwaniom organizacji pozarządowych i zabezpieczyć środki na realizację ich projektów. Zauważamy także potrzebę powstania programu, z którego fundusze mogłyby pozyskiwać grupy nieformalne (np. w formie regrantingu). Instytucje państwowe powinny ponadto propagować powstawanie młodzieżowych form budżetu obywatelskiego w gminach, powiatach i województwach.

2.3.3. Popularyzacja idei współpracy i sieciowania wszelkiego rodzaju organizacji prowadzonych bądź działających na rzecz młodzieży

Znając możliwości wynikające ze współpracy pomiędzy różnego rodzaju organizacjami III sektora, należy wspierać rozwój inicjatyw dążących do integracji tychże środowisk zarówno regionalnie, ogólnokrajowo jak i międzynarodowo. Wspólne realizowanie projektów umożliwi wymianę doświadczeń, poglądów i posiadanych umiejętności, co w rezultacie przyczyni się do rozwoju kompetencji organizacji młodzieżowych, a co za tym idzie

- społeczeństwa obywatelskiego. Co więcej, nawiązane znajomości przyczynią się do tworzenia nowych inicjatyw, które mogą wpłynąć na poprawę poziomu życia obywateli.

2.3.4. Zobligowanie instytucji państwa do regularnego monitorowania sytuacji młodzieży oraz prowadzenia na ten temat systemowego dialogu z organizacjami pozarządowymi

Punktem odniesienia w merytorycznej debacie na temat sytuacji młodzieży w Polsce powinny być regularnie przeprowadzane badania społeczne, monitorujące aktualną sytuację i potrzeby młodzieży. Powinny stać się one jednym z fundamentów ciągłego, systemowego dialogu z organizacjami pozarządowymi, który zakładałby respektowanie opinii tych instytucji przez organy państwowe i branie ich pod uwagę w procesach decyzyjnych.

2.3.5. Umożliwienie organizacjom pozarządowym substytuowania instytucji państwa w realizacji zadań na rzecz młodych obywateli przy wprowadzaniu autorskich modeli pracy połączonych z promocją działalności społecznej

Państwo i jednostki samorządu terytorialnego powinny wspierać różne formy przekazywania wiedzy i umiejętności młodym ludziom

podczas procesu edukacji poprzez delegowanie zadań organizacjom pozarządowym. W tym celu rekomenduje się m.in. wprowadzenie do placówek oświatowych wyspecjalizowanych w określonej tematyce organizacji pozarządowych, które miałyby prawo do realizowania wybranych części programu nauczania. Skutkowałoby to rozszerzeniem zakresu zajęć o umiejętności praktycz-

ne oraz kwestie, które nie są podejmowane przez system kształcenia, a są niezbędne do prawidłowego procesu pełnej socjalizacji. Obecność organizacji pozarządowych w przestrzeni szkolnej przyzwyczałałaby i zachęcała młodych ludzi do działalności na rzecz wspólnoty, która ma się stać w ich świadomości oczywistą częścią życia we współczesnym społeczeństwie.

APPENDIX

Choć kluczowymi kwestiami w zaproponowanej strategii pozostają: edukacja obywatelska w szkole, rozwój form reprezentacji młodzieży, wsparcie wszelkich struktur współpracy młodych, równocześnie należy jednak podkreślić istotność problemów takich jak brak odpowiedniej promocji aktywności w kręgach dotychczas niezaktywizowanych i wykluczanych, niewystarczające sposoby wsparcia grup nieformalnych, niski poziom dialogu międzypokoleniowego, niejasny sposób wyboru i funkcjonowania opiekunów samorządów uczniowskich i młodzieżowych rad oraz brak ujednoliconego systemu przygotowania młodych do pełnienia piastowanych przez nich funkcji w młodzieżowych organach.

W dyskusji wielokrotnie podkreślana była rola grup nieformalnych i działaczy lokalnych, promowania aktywności obywatelskiej przez państwo, wsparcia i respektowania działalności społecznej przez placówki edukacyjne, budżetu dla samorządów i młodzieżowych rad oraz realizacji projektu pro-frekwencyjnego na wczesnym etapie szkolnym.

PROGRAM SPOŁECZNY GRUPY „ŚNIADECCZYCY”

Program wypracowany przez grupę w trakcie Ogólnopolskiego Kongresu IDEATHON.

Autorzy programu: Jędrzej Bakalarz, Piotr Michalski, Jakub Stachurka, Katarzyna Wojdan, Katarzyna Wróbel, Adrianna Żak

Program „Homo homini”

„Homo homini”, czyli „człowiek człowiekowi”. W tych dwóch słowach zawiera się misja niniejszego programu społecznego. Jego celem jest umożliwienie młodzieży szkół ponadpodstawowych prowadzenia nieskrępowanej wymiany doświadczeń naukowych, wiedzy oraz umiejętności. Uczniowie zaangażowani będą (aktywnie bądź biernie) w spotkania mające na celu wzajemną i bezpłatną pomoc, przy wsparciu logistycznym, merytorycznym oraz finansowym ze strony państwa.

Główne założenie programu to rozwój kompetencji miękkich wśród uczniów, prowadzony w sposób teoretyczny oraz praktyczny:

1. Zajęcia mogą obejmować zarówno wiedzę z zakresu podstawy programowej, jak i różnorodnych umiejętności, którymi zainteresowani będą beneficjenci programu,
2. Poprzez zarówno aktywne, jak i bierne zaangażowanie w proces uczenia się doskonalić będą zdolności praktyczne takie jak organizacja czasu, sztuka wypowiedzi, dyskusji, praca w grupie oraz z grupą.

Postępy w nauce oraz rozwój umiejętności miękkich oraz praktycznych monitorować i ewaluować będzie koordynator, odpowiedzialny także za organizację czasu i miejsca pracy młodych oraz sprawowanie opieki pedagogicznej podczas spotkań.

Program wdrażany będzie na poziomie gmin. Wynika stąd potrzeba utworzenia w każdej gminie tzw. budżetu edukacji wyrównawczej, z którego środki przeznaczone będą na zatrudnienie koordynatora (bądź koordynatorów) programu oraz zapewnienie przestrzeni przeznaczonej do przeprowadzania spotkań (np. w Młodzieżowych Domach Kultury).

SPORT, ZDROWIE, TURYSTYKA

Autorzy założeń dla obszaru: Sebastian Bereś, Michał Borkowski, Magdalena Kondas, Tomasz Niezgoda, Nadia Oleszczuk, Maria Pruszyńska, Mikołaj Samborski, Arkadiusz Szewczyk, Kacper Szymczak, Albert Wierzbicki

Moderacja prac: Tomasz Niezgoda

Kontakt do grupy: zdrowie@radamlodziezy.pl

Grupa tematyczna zajmująca się obszarami sportu, zdrowia oraz turystyki to podróżnicy, miłośnicy aktywności fizycznej i osoby doświadczające w kwestii profilaktyki zdrowotnej oraz na co dzień zajmujące się promocją zdrowego trybu życia i przeciwdziałaniem zaburzeniom psychicznym.

Grupa rozpoczęła analizę od dyskusji na temat stanu obecnego wszystkich trzech obszarów. Już wtedy członkowie zespołu wyłonili elementy kluczowe, na których postanowili skoncentrować swoją dalszą pracę. Jednym z nich, będącym priorytetem dla zespołu, był problem zaburzeń psychicznych młodych ludzi, w tym przede

wszystkim depresji.

Pytania konsultacyjne utworzone przez Grupę skierowane były przede wszystkim do uczniów. Dotyczyły one m.in. tego, kto inspirowało młodzież do uprawiania sportu, opinii młodych ludzi na temat lekcji wychowania fizycznego, podstawowej edukacji prozdrowotnej w szkołach, poziomu wiedzy historyczno-kulturowej młodych na temat ich miejsca zamieszkania, największych przeszkód w planowaniu przez nich podróży. Zweryfikowana została także hipoteza Grupy dotycząca podejścia środowiska szkolnego do chorób cywilizacyjnych, w tym zaburzeń psychicznych. Analizując wyniki konsultacji regionalnych

i ogólnopolskich grupa utwierdziła się w przekonaniu, że wiele z problemów i zagrożeń, które omawiała w ramach burzy mózgów jest warte

głębokiej analizy i zaproponowania konkretnych rozwiązań.

WIZJA

Zdrowie, sport oraz turystyka mają swoje stabilne miejsce w umysłach i sercach młodych ludzi. Młodzież chętnie podróżuje oraz zdobywa wiedzę na temat swoich małych ojczyzn. Młodzi ludzie popularyzują aktywne formy spędzania wolnego czasu, uprawiają sporty oraz są wrażliwi na zarówno fizyczne, jak i psychiczne problemy zdrowotne swoich rówieśników.

Zdrowa, otwarta, świadoma i aktywna młodzież to fundament silnego, sprawnego i nowoczesnego społeczeństwa.

wiedza na temat małych ojczyzn – młodzi Polacy doceniają to, skąd pochodzą i są z tego dumni. Gminy i powiaty wykorzystują swój potencjał turystyczno-historyczny, a ich młodzi mieszkańcy posiadają znaczną wiedzę na temat swojego miejsca zamieszkania czy pochodzenia. W naszej wizji widzimy miejsce na poszerzenie oraz popularyzację oferty turystycznej nawet najmniejszych gmin i miejscowości.

aktywne formy spędzania czasu – młodzież jest zarówno odpowiednio wyedukowana z zakresu dietytyki, jak i chce spędzać swój wolny czas na uprawianiu sportu bądź szeroko pojętej dbałości o aktywność ruchową. Popularyzowane są nietypowe aktywności i inicjatywy, państwo wspiera talenty sportowe, zwiększa ilość i wysokość

stypendiów dla wyróżniających się najlepszymi wynikami oraz cechujących się największym zaangażowaniem.

wrażliwość na problemy zdrowotne – w drugiej dekadzie XXI wieku, młodzież oraz dorośli w dużej mierze nie zdawali sobie sprawy ze skali chorób cywilizacyjnych. Napięte grafiki, stres, presja mediów społecznościowych i dynamiczne tempo życia sprawiały, że odsetek osób borykających się z zaburzeniami psychicznymi stale rósł. W Polsce przyszłości upowszechniane są sposoby profilaktyki takich dolegliwości jak depresja, zaburzenia odżywiania, zaburzenia osobowości, zaniżona samoocena, wszelkiego rodzaju uzależnienia czy choroby zakaźne, a także udzielane są niezbędne, darmowe porady i pomoc

osobom dotkniętym takimi przypadłościami.

zdrowa, otwarta, świadoma i aktywna młodzież - młodzież chętnie realizuje swoje pasje, jest pozbawiona kompleksów, dba

o swoje zdrowie - zarówno psychiczne jak i fizyczne, prowadzi zbilansowaną dietę, posiada elementarną wiedzę z zakresu profilaktyki zdrowotnej. Jest otwarta na poznawanie świata, innych ludzi i swojej okolicy.

CEL STRATEGICZNY

3.1. Kształtowanie na każdym etapie edukacji wrażliwości społecznej na temat zdrowia psychicznego i fizycznego

Lekcje wychowania do życia w rodzinie na każdym etapie edukacji powinny budować świadomość młodych ludzi w zakresie seksualności, profilaktyki zaburzeń psychicznych czy szerzej pojętych chorób cywilizacyjnych oraz zagrożeń w Internecie. Ponadto należy dbać o należyte przekazywanie podstawowej wiedzy na temat dbałości o zdrowie w ramach zajęć wychowania fizycznego.

CELE OPERACYJNE

3.1.1. Zwiększenie świadomości na temat zagrożeń i możliwości, które niosą ze sobą media społecznościowe

Należy zwiększyć świadomość młodego społeczeństwa na temat konsekwencji udostępniania w Internecie jakichkolwiek prywatnych danych, które z momentem dodania na portal społecznościowy stają się ogólnodostępne w sieci. Ważne jest, by młodzi użytkownicy zdawali sobie sprawę z tego, jak każda z informacji może wpłynąć na odbiór ich osoby przez osoby trzecie. Należy także zwrócić uwagę młodych na problem sztucznie generowanych informacji, które mają na celu wprowadzenie cha-

osu i zdezorientowania grupy odbiorców w Internecie. Tzw. „fake news” są szczególnie krzywdzące, gdy dotyczą kontrowersyjnych bądź delikatnych tematów. Udział fake news w Internecie poza uwrażliwieniem użytkownika wymaga od niego także umiejętności rozróżnienia wiarygodnych informacji od tych niesprawdzonych czy fałszywych. Młodzi powinni być wyedukowani w zakresie korzystania z sieci oraz uwrażliwieni na konieczność ciągłej weryfikacji wyszukiwanych danych.

3.1.2. Profilaktyka oraz leczenie zaburzeń psychicznych

W ramach edukacji szkolnej powinny odbywać się regu-

larne warsztaty z wykwalifikowanym specjalistą (psychologiem czy terapeutą), a sam temat zaburzeń psychicznych powinien przestać być traktowany jako temat tabu. W tym celu warto przeprowadzić ogólnopolską kampanię informacyjną, której działanie i wpływ można w pierwszej kolejności zweryfikować na odpowiednio mniejszej skali - np. jednego województwa. Ponadto należy rozwijać poziom przygotowania zawodowego psychologów i pedagogów szkolnych oraz działać na rzecz podwyższenia stopnia zaufania młodzieży do tych instytucji.

3.1.3. Zwiększenie świadomości i wiedzy na temat seksualności wśród młodzieży

Obecnie poziom lekcji wychowania do życia w rodzinie w szkołach znajduje się na wyjątkowo niskim poziomie, co potwierdzili respondenci przeprowadzonych podczas projektu badań. Prowa-

dzącym tego typu zajęć czy warsztatów często brak jest odpowiednich kompetencji - wynika to z tego, że często są nimi nauczyciele innych przedmiotów, którzy nie posiadają doświadczenia w danym obszarze. Takie zajęcia często pomijają tematykę, która dotyczy zdrowego rozwoju młodych, w tym np. metody antykoncepcji czy akceptacji własnej seksualności. Skutkuje to pojawiającym się pośród młodzieży uczuciem wstydu i skrępowania oraz przede wszystkim zatrważającym brakiem wiedzy w tych obszarach. Uczniowie często rezygnują z udziału w nieobowiązkowych lekcjach wychowania do życia w rodzinie, uważając je za niespełniające ich oczekiwań. Powinno się więc zadbać o wykształcenie kadr nauczycielskich, będących świadomymi problemów młodzieży, nie bojących się przekazywać im informacji na temat emocji, higieny i zdrowia ciała, seksualności i związanych z tymi sferami zagrożeń.

CEL STRATEGICZNY

3.2. Ustrukturyzowanie i reorganizacja lekcji wychowania fizycznego oraz wprowadzenie pojęcia e-sportu do podstawy programowej

Lekcje wychowania fizycznego są w oczach młodych ludzi nieatrakcyjne, przestarzałe i prowadzone w sposób niedopasowany do ich oczekiwań. Należy je uatrakcyjnić oraz dostosować do możliwości i wyzwań XXI wieku poprzez ciągły rozwój infrastruktury w placówkach, wprowadzenie bardziej ogólnorozwojowych zajęć fizycznych, podstaw wiedzy o diecie i zdrowiu oraz form e-sportu.

CELE OPERACYJNE

3.2.1. Wyrównanie szans młodych ludzi na odpowiedni rozwój sportowy

Istnieje potrzeba rozwoju ogólnodostępnej infrastruktury sportowej, przeznaczonej do użytku przez sportowców-amatorów oraz przystosowanie jej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, jako grupy osób, która wymaga zwiększonego wymiaru pomocy i przystosowania warunków sportowego rozwoju do ich specyficznych potrzeb. Polska jako państwo powinna wspierać sportowców z niepełnosprawnościami, także poprzez zwiększenie nakładu finansowego na przeznaczone dla nich kluby sportowe. Ponadto należałoby utworzyć nowe programy stypendialne oraz zwiększyć budżet dla już istniejących, które przeznaczone byłyby nie tylko na sportowców osiągających najlepsze wyniki, ale także na osoby najbardziej zaangażowane w rozwój młodzieżowego sportu w Polsce.

3.2.2. Poprawa jakości lekcji wychowania fizycznego w szkołach

Formuła przeprowadzania zajęć wychowania fizycznego w szkołach podstawowych oraz ponadpodstawowych obecnie nie do końca spełnia swoją misję, jaką jest zachęcenie uczniów do dbałości o regularne podejmowanie aktywności ruchowych oraz prowadzenia zdrowego trybu życia. W praktyce

uczniowie bardzo często unikają aktywnego uczestnictwa w zajęciach. Zwiększenie decyzyjności ucznia w zakresie doboru rodzaju dyscyplin wprowadzanych podczas lekcji WF-u, zmiana systemu oceniania ucznia (przekształcenie formuły z ocen 1-6 na zaliczenie bez gradacji, które może zostać zdobyte także na podstawie różnorodnych aktywności związanych ze sportem, np. organizacja wydarzenia wchodzącego w zakres podstawy programowej wychowania fizycznego) oraz stałe dokształcanie zawodowe prowadzących zajęcia w celu zdobycia większej wiedzy przydatnej do wprowadzania innowacji wpłynęły korzystnie na atrakcyjność zajęć.

3.2.3. Popularyzacja i merytoryczne wsparcie dla e-sportu

Uznawalność oraz rola e-sportu jako odrębnej dyscypliny wciąż rośnie na arenie międzynarodowej, co ma odzwierciedlenie również w polskim prawie. W związku z tym, by polska szkoła była w stanie sprostać wyzwaniom naszych czasów, należałoby utworzyć Polskie Centrum E-sportu – organ, w którym kadra z odpowiednim przygotowaniem i kompetencjami będzie stanowiła merytoryczną pomoc w procesie wprowadzania elementów e-sportu do podstawy programowej szkół ponadpodstawowych oraz jego popularyzacji w przestrzeni publicznej.

Uważamy, że stworzenie unowocześnionych programów edukacyjnych dla szkół mogłoby rozpocząć się od utworzenie klas eksperymentalnych

o profilu e-sportowym. Warto także zadbać na tym obszarze o nawiązanie współpracy międzynarodowej.

CEL STRATEGICZNY

3.3. Popularyzacja alternatywnych form podróżowania i edukacja dotycząca walorów turystycznych Polski

Duża część młodzieży nie posiada obecnie świadomości na temat wartości historycznej i turystycznej zarówno kraju, jak i własnych regionów. Ponadto część szkół i instytucji zajmujących się rozwojem młodych ludzi charakteryzuje się bardzo sceptycznym stosunkiem do organizacji wszelkiego rodzaju wyjazdów i wycieczek. Młodzież powinna mieć możliwość poznawania tego, co ją otacza, poprzez dostosowane do ich potrzeb oraz wieku programy na rzecz rozwoju młodej turystyki oraz kompleksową pomoc ze strony państwa.

CELE OPERACYJNE

3.3.1. Zwiększenie mobilności turystycznej młodzieży

By umożliwić młodym ludziom zdobywanie wiedzy poprzez podróże, należy zminimalizować przeszkody, które nie pozwalają im na swobodne uprawianie turystyki. Są to między innymi ograniczenia finansowe oraz czasowe. Wprowadzenie programu "Turystyka+" zniwelowałoby oba utrudnienia. Każdy region w Polsce posiadałby swój program turystyczny dostosowany dla wycieczek szkolnych, finansowanych z budżetu Ministerstwa Sportu i Turystyki oraz Ministerstwa Edukacji Narodowej. Wycieczki szkolne w ramach "Turystyka +" wpisane byłyby w program nauczania, a każdy z regionów proponowałby kilka opcji turystycznych

do wyboru np. wycieczka do miejsca zurbanizowanego, ukierunkowana kulturowo, historycznie, rozrywkowo czy naukowo.

Ponadto sugerujemy wprowadzenie programu "Bilet +", dzięki któremu co roku kolejny, wybrany odpowiednio rocznik młodych obywateli mógłby wnioskować o bilet, pozwalający w okresie wakacyjnym odbyć określoną liczbę przejazdów po Polsce wszystkimi rodzajami pociągów. Bilety mogłyby być przyznawane według kryterium najciekawszego uzasadnienia.

3.3.2. Popularyzacja alternatywnych form podróżowania

Wielu młodych ludzi obawia się podróżować samemu bądź

w gronie rówieśników. Należy uświadamiać młodzież o tym, że poznawanie świata nie musi być albo niebezpieczne, albo nieciekawe. Wprowadzenie programu "Autostopowicz", czyli aplikacji prowadzącej rejestr kierowców wyrażających chęć przewozu ludzi podróżujących tym sposobem, usprawni i pozytywnie wpłynie na bezpieczeństwo obu korzystających stron. Autostopowicze, posiadający konto w aplikacji, mogliby po zatrzymaniu się kierowcy sparować swoje urządzenie z urządzeniem prowadzącego pojazdu, co skutkowałoby "naliczeniem" na konto kierowcy ilości przejechanych z młodym autostopowiczem (16-26 lat) kilometrów. Skutkowałoby to zniżkami dla kierowcy, oferowanymi przez organizacje /firmy partnerskie programu. Znacznie zwiększyłyby to bezpieczeństwo młodych osób preferujących taką formę podróżowania bądź decydujących się na nią ze względu na ograniczony budżet.

3.3.3. Popularyzacja „małych ojczyzn”, tj. wiedzy na temat regionów Polski oraz ich atrakcji turystyczno - historycznych

Istotne jest, by w szczególności młodzi obywatele Polski zwiększyli swoją wiedzę na temat swojego miejsca pochodzenia lub zamieszkania. Sugerujemy wprowadzenie programu "Mała Ojczyzna", który swoim zasięgiem objąłby wszystkie gminy i powiaty. Celem przedsięwzięcia

byłaby przede wszystkim inwestycja w uatrakcyjnienie i promocję walorów turystycznych i historycznych polskich gmin. Ogólnopolska akcja ukierunkowana na wykorzystywanie potencjału ukrytego w sferze turystycznej, rozrywkowej czy kulturowej na terenie polskich powiatów i gmin pozwoliłaby stworzyć ogólnopolską bazę, z której mogłyby korzystać szkoły oraz inne instytucje, a także osoby prywatne czy rodziny przy organizacji wyjazdów oraz wakacji. Dzięki temu powstanie szansa na zwiększenie wiedzy na temat dziedzictwa i potencjału własnego regionu wśród społeczeństwa, w tym przede wszystkim wśród ludzi młodych, którzy w dzisiejszych czasach bardzo szybko opuszczają swoje małe ojczyzny na rzecz większych miast.

PROGRAM SPOŁECZNY GRUPY „NAMYSŁOWIANIE”

Program wypracowany przez grupę w trakcie Ogólnopolskiego Kongresu IDEATHON.

Autorzy programu: Bartosz Furmański, Bartosz Kapica, Magdalena Rachlak, Martyna Smolarczyk, Julia Stolarczyk, Nikola Włodarczyk

Program skoncentrowany jest na poprawie warunków infrastrukturalnych klubów sportowych oraz innych organizacji dedykowanych rozwojowi aktywności fizycznej. Jego celem jest także wyrównywanie poziomu rozwoju w obszarach miejskich oraz wiejskich. Pośrednio ma także wpływać na promocję zdrowego stylu życia oraz, co za tym idzie, profilaktykę chorób cywilizacyjnych.

Program zakłada utworzenie konkursu wniosków, skierowanego do organizacji dedykowanych rozwojowi osób uzdolnionych sportowo, w szczególności tych zlokalizowanych w miejscowościach poniżej 100 tys. mieszkańców. Wniosek wymagał będzie kompleksowego przedstawienia historii powstania danej grupy sportowej, jej działalności oraz osiągnięć, opisu członków organizacji, dotychczasowego harmonogramu treningów, dostępnej dla niej infrastruktury oraz planu finansowego zagospodarowania otrzymanych środków finansowych.

Odpowiedzialne za realizację programu, w tym za finansowanie, utworzenie, promocję i rozstrzygnięcie konkursu wniosków, kontrolę zagospodarowania środków finansowych oraz ewaluację programu będzie Ministerstwo Sportu i Turystyki.

INNOWACJE, INTERNET, CYFRYZACJA

Autorzy założeń dla obszaru: Bartłomiej Florek, Magdalena Golba, Katarzyna Kalinko, Jakub Latoszewski, Maciej Mucha, Kajetan Ostoja - Ciemny, Joanna Stefańska, Karolina Wojtas, Kajetan Wuttkowski, Jan Zygmuntowski

Moderacja prac: Kajetan Wuttkowski

Kontakt do grupy: innowacje@radamlodziesy.pl

W toku ponad 39 godzin pracy, zespół doszedł do wniosku, że kompetencje jej członków pozwalają na poruszenie trzech aspektów w ramach tematyki grupy. Po pierwsze, grupa poruszyła temat cyberbezpieczeństwa, jako jednego z głównych problemów zarówno polskiego jak i światowego Internetu. Po drugie, dotknięty został temat dostępu do informacji. Bezpośrednią inspiracją do zajęcia się tą materią jest zróżnicowanie w zakresie informowania mieszkańców szeroko rozumianego centrum (czy to miast, czy np. w przypadku Warszawy centralnych dzielnic stolicy) a peryferiami (okoliczne wsie czy dzielnice oddalone od centrum stolicy). Trzecim tematem jest wspieranie innowacyjności,

do którego inspiracją są wszelkie projekty wspierające kreatywne myślenie oraz łamanie schematów myślowych.

Praca grupy opierała się o indukcję i dedukcję. W pierwszym kroku, bazując na własnym doświadczeniu grupa wyszczególniła zagadnienia, które następnie sprowadziła do poziomu ogólnych zasad panujących we wszystkich trzech obszarach tematycznych. Ten etap był etapem indukcyjnym. Następnie, po skonfrontowaniu tego z badaniami zarówno pierwotnymi (przeprowadzonymi przez Stowarzyszenie na rzecz powołania Rady Młodzieży RP) jak i wtórnymi (wszelakimi raportami dotyczącymi naszego ob-

szaru tematycznego), członkowie grupy starali się sprowadzić to do wizji i celów strategicznych, które zostały przez nich wykreowane. Ten etap był etapem dedukcyjnym. Finalnie, posiadając określone cele oraz status docelowy, grupa podjęła wyzwanie wykreowania programów, które, według nich, przybliżą

rzeczywistość Polską do zaprojektowanego wcześniej stanu.

Grupa składała się z osób aktywnie udzielających się w obszarach związanych z nowymi technologiami, prawem nowych technologii, cyfryzacją oraz aktywnych twórców internetowych.

WIZJA OBSZAR CYFRYZACJA

W cyfrowym, bezpiecznym dla wszystkich użytkowników świecie, każdy czuje się odpowiedzialny za swoje słowa i czyny. Promowane są pozytywne wartości, a autorytety mają realny wpływ na ich kształtowanie; każdy jest świadomy, czym jest cyberprzemoc i wie, jak na nią reagować. Problem ten nie jest tematem tabu. Każdy zna granicę pomiędzy światem wirtualnym a realnym. Wie, że wzajemnie się one uzupełniają i potrafi żyć w obu rzeczywistościach jednocześnie, istnieją jasne zasady działania na obu przestrzeniach. Jasne prawo i rozwiązania technologiczne dbają o nasze bezpieczeństwo.

odpowiedzialność za swoje słowa i czyny – w Polsce, gdzie młody człowiek czuje się bezpiecznie, każdy ponosi odpowiedzialność za swoje słowa i czyny w Internecie. Młody człowiek jest w pełni świadomy konsekwencji działań podjętych w wirtualnym świecie. Potrafi umiejętnie korzystać z wolności słowa.

promowanie pozytywnych wartości i autorytetów – w Polsce promuje się pozytywne wartości i autorytety, które są wzorem do naśladowania. Młody człowiek zamieszcza treści zgodne z netykieta

i ogólnie przyjętymi zasadami moralnymi, potrafi wypowiadać się w sposób kulturalny, nie obraża i nie ubliża innym użytkownikom Internetu.

świadomość występowania zjawiska cyberprzemocy – Polska przyszłości jest miejscem, w którym każdy młody obywatel rozumie czym jest cyberprzemoc. Jest w stanie scharakteryzować poszczególne zachowania i z pewnością stwierdzić, które z nich zaliczają się do tego zjawiska. Młodzi ludzie rozumieją, że w każdym miejscu w Internecie po-

noszą taką samą odpowiedzialność za treści, które wytwarzają, a także wiedzą, jakie konsekwencje niosą ze sobą wykroczenia w sieci.

rozdzielenie świata wirtualnego od rzeczywistości – bezpieczna Polska jest miejscem, gdzie młody człowiek zna granicę między

światem rzeczywistym a wirtualnym, ma świadomość ich wzajemnego uzupełniania się, ale także potrafi żyć w obu światach jednocześnie bez zatacania poczucia czasu i własnej wartości. Młody człowiek umie żyć bez wirtualności w prawdziwej rzeczywistości, jednocześnie nie porzucając życia w Internecie.

WIZJA OBSZAR INTERNET

W świecie, gdzie każdy młody człowiek jest doskonale poinformowany, dostęp do informacji jest prawem, a nie towarem. Nie istnieją bariery, a każdy ma szybki i stały dostęp do Internetu. Pieniądze, miejsce zamieszkania i sytuacja społeczna nie ograniczają dostępu do wiedzy; każdy korzysta z wielu różnych źródeł informacji i potrafi wskazać, które z nich są wiarygodne. Wszelkie próby przekłamania rzeczywistości są wykrywane we wczesnym stadium, co wspierają: prawo, edukacja i technologia.

dostęp do informacji prawem, a nie towarem – w Polsce nie istnieją bariery dostępu do informacji. Dostęp ten jest podstawowym prawem każdego obywatela. Oznacza to, że każdy mieszkaniec Polski ma zapewniony tani i dofinansowywany przez państwo dostęp do Internetu, w którym odbywa się coraz większa część życia prywatnego i publicznego. Eliminuje to problem poczucia strachu i wykluczenia spowodowanego brakiem wiedzy oraz ogranicza dezinformację społeczeństwa.

umiejętność wskazania wiarygodnych źródeł informacji

– polska młodzież jest świadoma istnienia tzw. “fake news”, czyli nieprawdziwych informacji, obecnych zwłaszcza w Internecie. Uczniowie i studenci w ramach programów edukacyjnych nabywają umiejętność odróżnienia informacji prawdziwych od sfabrykowanych. Mają świadomość zagrożeń, jakie niesie ze sobą rozpowszechnianie informacji nieprawdziwych. Są osobami, które wiedzą jak określić, czy dane źródło można uznać za wiarygodne.

korzystanie z różnorodnych źródeł pozyskiwania informacji – młodzi obywatele wiedzą,

że media przekazują subiektywną wizję świata, którą przedstawia jej autor w swoim śródku przekazu. Wiedzą także, że aby uzyskać pełny obraz rzeczywistości, którą chcą poznać, muszą dywersyfikować źródła informacji. Młodzież zna miejsca, w których zebrane są informacje z różnych źródeł w taki sposób, aby umożliwić odbiorcom uzyskanie pełnego obrazu sytuacji.

prawo, edukacja i technologia jako formy ochrony przed przekłamywaniem rzeczywistości – brak możliwości weryfikacji

informacji naraża obywateli na niebezpieczeństwa związane z “fake news”. Prawo i nowe technologie umożliwiają wykrywanie fałszywych informacji we wczesnym stadium ich rozprzestrzeniania. Prawo ułatwia tę walkę poprzez możliwość karania osób szerzących “fake news”, a technologia ułatwia weryfikację i sprawdzanie źródeł treści znajdujących się w Internecie. System edukacji w Polsce buduje umiejętność odróżniania fałszywych informacji od tych prawdziwych i informuje o zagrożeniach, które niesie za sobą dezinformacja.

WIZJA OBSZAR INNOWACJE

Przyszłą Polskę widzimy jako miejsce, w którym postawy innowacyjne młodych ludzi są pożądane, gdzie interdyscyplinarna perspektywa sprzyja rozwojowi, a polityka, infrastruktura oraz narzędzia wsparcia innowacji są powszechne i pomagają osadzeniu wiedzy w praktyce.

promowanie postaw innowacyjnych wśród młodych ludzi – pojęcie innowacyjności jest znane powszechnie przez młodych ludzi w Polsce i traktowane jest jako naturalna cecha młodego pokolenia. Innowacyjny, młody człowiek to osoba, która umie działać samodzielnie oraz w grupie, jest świadoma, że jej działalność może mieć wpływ zarówno lokalny, jak i globalny, a jej praca ma realny wpływ na kreowanie przyszłości. Jest to osoba, która nie boi się popeł-

niać błędów i potrafi wyciągać z nich wnioski. Świat cyfrowy jej nie przeraża i potrafi mądrze z niego korzystać.

interdyscyplinarna perspektywa – młode Polki i młodzi Polacy od najmłodszych lat zapoznawani są z współpracą interdyscyplinarną. Szkoła pokazuje, jak mogą przenikać się różne dziedziny nauki, a młodzi ludzie są uczeni, jak efektywnie współpracować w mieszanych grupach. Młodzież ma moż-

liwość poznania różnych środowisk ze swojego oraz z innych kręgów kulturowych, co uczy ich zrozumienia dla odmiennych perspektyw.

osadzenie wiedzy w praktyce – już od pierwszego zetknięcia dziecka z państwowym systemem szkolnictwa, przekazywana mu jest nie tylko wiedza teoretyczna, ale też możliwości jej użycia w praktyce. Uczniowie zdobywając wiedzę są świadomi tego, w jakich obszarach życia codziennego może ona być zastosowana. Programy edukacyjne są oparte na dwóch filarach. Pierwszy z nich, praktyczny, polega na tym, by uczniowie i studenci odbywali spotkania z ludźmi świata biznesu, reprezentującymi różnorodne dziedziny i branże, podczas których pokazywane byłyby im możliwe ścieżki rozwoju zawodowego. Drugi z nich ma wymiar ogólny pozwalający na poszerzenie

horyzontów, rozwijający holistyczną perspektywę czy rozwijający umiejętność myślenia abstrakcyjnego.

narzędzia wsparcia rozwoju innowacji oraz polityka proinnowacyjna (infrastruktura)

– Polska prowadzi kompleksową politykę proinnowacyjną, promującą postawy przedsiębiorcze wśród młodych ludzi. W jej ramach otrzymują oni dostęp do narzędzi wsparcia rozwoju innowacji oraz zapewnia się im odpowiednią infrastrukturę i przestrzeń, umożliwiającą realizowanie innowacyjnych projektów. Zapewnione są zasoby, zarówno materialne jak i niematerialne, niezbędne do realizowania takich działań. Dodatkowo początkującym innowatorom udzielane jest drobne wsparcie finansowe pozwalające na przetestowanie pomysłu lub stworzenie prototypu rozwiązania.

CEL STRATEGICZNY

4.1. Zwiększenie dostępu do informacji

Rekomendujemy, by poprzez zwiększenie dostępu do informacji zostały wyrównane szanse na rozwój młodzieży. Obecnie doświadcza ona wykluczenia informacyjnego uzależnionego między innymi od miejsca zamieszkania. Organizacje młodzieżowe, stowarzyszenia, fundacje, podmioty administracyjne czy instytucje kultury nie docierają do młodzieży peryferyjnej (rozumianej jako ta zamieszkująca ościenne dzielnice dużych miast, wsie i peryferia średnich miast oraz wsie małych miast), przez co ich szansa na udział w organizowanych wydarzeniach jest nikła. Drugim filarem tego celu strategicznego jest kwestia kontestowania przez młodzież informacji przez nich przetwarzanych. Znaczące grono młodych Polek i Polaków nie posiada wykształconej w wystarczającym stopniu umiejętności kwestionowania otrzymywanych treści, co może prowadzić do pogłębienia się problemów związanych z szerzeniem się informacji nieprawdziwych.

CELE OPERACYJNE

4.1.1. Zwiększenie dostępu do Internetu

Obecnie tylko 78% gospodarstw domowych (według danych GUS na 2017 rok) ma dostęp do szerokopasmowego Internetu. By zapewnić równy dostęp do informacji, należy stworzyć programy, których celem będzie rozwój infrastruktury internetowej połączonej z dofinansowaniem do usług internetowych i tworzeniem lokalnych portali oferujących informacje dotyczące wydarzeń ukierunkowanych na rozwój, kierowanych do młodej grupy odbiorców.

4.1.2. Edukacja w zakresie rozpoznawania fałszywych informacji

Polska młodzież ma trudności w rozpoznawaniu informacji nieprawdziwych. By przeciwdziałać temu zjawisku należy wprowadzić zmiany w podstawach programowych, które uwzględnią edukację w zakresie rozpoznawania technik manipulacji informacjami.

4.1.3. Rozwój kompetencji związanych z dywersyfikowaniem treści

Wśród młodych Polek i Polaków zauważalna jest tendencja do radykalizacji poglądów na istotne społecznie tematy. Wynika ona z mechanizmów, które rządzą Internetem (lepsze pozycjonowanie

treści radykalnych, przedstawiające stanowiska graniczne) oraz z niewystarczających kompetencji i wiedzy młodych. W ramach celu operacyjnego proponuje się wprowadzenie programu edukacyjnego, którego celem będzie rozwój kompetencji związanych z dywersyfikowaniem treści, które młodzież chce pozyskać.

4.1.4. Wsparcie rozwiązań prawnych i technologii walczących z dystrybuowaniem nieprawdziwych informacji

Należy utworzyć programy akceleracyjne, pozwalające na stworzenie rozwiązań prawnych oraz technologii mających na celu aktywne przeciwdziałanie dystrybucji fałszywych informacji.

CEL STRATEGICZNY

4.1. Wsparcie postaw innowacyjnych

Szczęście sprzyja tylko dobrze przygotowanym. Wierząc w tę dewizę, państwo powinno zapewnić młodym Polakom przestrzeń do rozwoju, która w przyszłości pozwoli im na podbijanie rynku pracy zarówno w Polsce jak i zagranicą. Należy wzmacniać kompetencje miękkie młodych Polaków oraz kształcić młodych innowatorów, zdolnych do pracy w interdyscyplinarnych zespołach, traktujących porażki jako szanse na rozwój.

CELE OPERACYJNE

4.2.1. Wzmacnianie interdyscyplinarnej, praktycznej wiedzy

Młodzi, by być innowacyjnymi, muszą mieć świadomość, że innowacje to nie tylko obszar nowych technologii. To także usprawnianie usług i produktów, z którymi mają do czynienia na co dzień (np. forma działania samorządu uczniowskiego), interdyscyplinarna, zespołowa praca, a także umiejętność popelniania błędów i wyciągania z nich wniosków. By to wspierać, należy włączyć w podstawę programową zajęcia mające na celu pracę w mieszanych grupach, złożonych z osób w różnym wieku i z różnymi kompetencjami, które będą rozwiązywać problemy ważne dla społeczności lokalnej czy też szkolnej, wspieranej przez reprezentantów lokalnych przedsiębiorstw i jednostek administracyjnych.

4.2.2. Utworzenie świetlic 2.0

Innowacje nie dzieją się w próżni. By umożliwić im dynamiczny rozwój, powinno się za-

pewnić młodym przestrzeń wspierającą postawy przedsiębiorcze i innowacyjne oraz wzajemne sieciowanie się młodych innowatorów. W ramach tych przestrzeni zostaliby oni wyposażeni w zasoby zarówno materialne, jak i niematerialne, które pozwoliłyby na rozwiązywanie ważnych dla nich problemów. Początkującym innowatorom należy udzielać drobnego wsparcia finansowego, które pozwoliłoby im na weryfikację rozwiązania czy stworzenie jego prototypu.

4.2.3. Wsparcie i kształcenie międzykulturowe

Innowacja to umiejętność spojrzenia na problem z innej perspektywy. By to umożliwić, rekomendujemy utworzenie programów wspierających poszerzanie perspektyw młodzieży, poprzez spotkania z innymi kulturami i rozwiązaniami tam stosowanymi.

4.2.4. Wspieranie rozwoju nauczycieli

Nauczyciel to osoba, która

musi zostać wyposażona w kompetencje pozwalające na przeprowadzenie zajęć dostosowanych do potrzeb uczniów. Sugerujemy utworzenie przestrzeni wymiany wiedzy między nauczycielami, w ramach których pracownicy naukowci mogliby wymieniać się wiedzą, doświadczeniem i materiałami, z których będą korzystać podczas zajęć.

Nauczyciele będą rekomendować źródła, bazy materiałów online. Rady pedagogiczne zostaną włączone w system moderowania prac, dzięki któremu szkoły będą ciągle aktywowane, a także na bieżąco informowane o programach, konkursach i inicjatywach młodzieżowych.

CEL STRATEGICZNY

4.3. Zwiększenie świadomości i edukacja w zakresie cyberbezpieczeństwa

Kwestie bezpieczeństwa powinny być kluczowe dla instytucji państwa. By zapewnić ją nie tylko w przestrzeni rzeczywistej, ale również w przestrzeni cyfrowej, należy skupić się na kwestiach związanych z odpowiedzialnym i świadomym korzystaniem z przestrzeni internetowej, rozpoznawania i przeciwdziałania zachowaniom krzywdzącym innych w sieci oraz sprawiedliwym prawie zapewniającym poczucie bezpieczeństwa wśród młodych Polek i Polaków.

CELE OPERACYJNE

4.3.1. Budowanie poczucia odpowiedzialności za słowa, czyny oraz treści zamieszczane w Internecie

W Polsce każdy młody człowiek musi być świadomy tego, że słowa (treści) zamieszczane w Internecie świadczą o jego charakterze czy wyznawanych poglądach. W dobie dynamicznie rozwijającego się świata wirtualnego, każdy użytkownik powinien wiedzieć, jakie są konsekwencje jego działań - zarówno te pozytywne, jak i przede wszystkim negatywne, związane z odpowiedzialnością prawną. Młody,

świadomy tego człowiek nie będzie zamieszczał treści naruszających wizerunek innych oraz obrażających ich wartości czy poglądy.

4.3.2. Promowanie kultury osobistej oraz postaw i wzorów zachowań godnych naśladowania

W Internecie obowiązywać powinna swoista etykieta, zbiór zasad kulturalnego zachowania, przestrzeganych przez młodych ludzi. Użytkownicy zobowiązani byłiby odnosić się do siebie z wzajemnym szacunkiem w celu umożli-

liwienia każdemu swobodnego korzystania z Internetu. Nikt nie byłby ośmieszany ani na forach publicznych, ani w relacjach prywatnych. Należy pielęgnować pozytywne wartości i autorytety godne naśladowania, które już teraz promują zachowania zgodne z obowiązującymi normami moralnymi.

4.3.3. Edukacja w zakresie rozpoznawania i radzenia sobie ze zjawiskiem cyberprzemocy

W naszym kraju powinno się dbać o bezpieczeństwo każdego młodego człowieka w Internecie, edukując go w zakresie rozważnego korzystania z Internetu, a także płynących z niego zagrożeń. Młodzi Polacy muszą posiadać umiejętność rozpoznawania zachowań niepożądanych w sieci, które naruszają cześć, prywatność i bezpieczeństwo każdego użytkownika oraz potrafić zdefiniować cyberprzemoc i dążyć do jej wyeliminowania. Powinni mieć świadomość skutków treści zamieszczanych w Internecie, znać konsekwencje prawne grożące za nieodpowiednie działania oraz reagować na negatywne zachowania innych użytkowników, swoją postawą dając im dobry przykład.

4.3.4. Umiejętność radzenia sobie z odróżnianiem i oddzielaniem rzeczywistości od życia wirtualnego

Chcemy, by Polska była kra-

jem, w którym każdy młody człowiek umiejętnie korzysta z Internetu. Wykorzystuje jego możliwości jako narzędzia pomagającego w komunikacji i rozwoju, jednak Internet nie zastępuje mu realnych sytuacji i doświadczeń. Młody człowiek ma poczucie własnej wartości i nie potrzebuje kreować fałszywych informacji o sobie w życiu wirtualnym, ponieważ jest świadom fikcji i iluzji tam istniejącej.

4.3.5. Stworzenie jasnego i łatwego do zinterpretowania prawa na rzecz bezpieczeństwa młodzieży w świecie wirtualnym oraz radzenia sobie ze zjawiskiem cyberprzemocy

Polski system prawny powinien zawierać informacje przejrzyste i łatwe do zinterpretowania dla młodego człowieka. Sformułowania nie mogą być skomplikowane, aby umożliwić każdemu łatwość korzystania z nich. Obowiązujące normy winny być na bieżąco aktualizowane i spójne z prawem międzynarodowym oraz zawierać przepisy chroniące obywateli w wirtualnym świecie przed niebezpieczeństwami wynikającymi z cyberprzemocy. Młody człowiek w chwili zagrożenia byłby świadomy, jak działa prawo oraz do kogo zwrócić się o pomoc, którą uzyskalby niezwłocznie.

PROGRAMY SPOŁECZNE

Programy autorstwa grupy opracowującej założenia dla obszaru Innowacje, Internet, Cyfryzacja.

Nowe podejście do pracy

Celem programu “Nowe podejście do pracy” jest kompleksowe przygotowanie ucznia do wejścia na dynamicznie zmieniający się rynek pracy poprzez między innymi: wprowadzenie większej ilości praktyków do szkół, zapoznanie uczniów ze specyfiką rynku pracy czy wykorzystanie nowych technologii w codziennej pracy z uczniem.

Nie-doradztwo zawodowe

W ramach programu zostanie stworzone doradztwo zawodowe w nowej formie. Wiedząc jak aktualnie wygląda rynek i jak nieprzewidywalny jest on nawet w krótkiej perspektywie czasowej, nowe doradztwo zawodowe stawia na trzy filary:

1. Poznawanie swoich mocnych stron przez ucznia poprzez gry, zabawy i warsztaty (dużą rolę w realizacji tego celu mogą spełniać organizacje pozarządowe oraz startupy z branży edukacyjnej), co pozwoli młodym ludziom być bardziej elastycznym na rynku pracy,
2. Zapoznanie się ze specyfiką i predykcją rynku pracy, w tym niszowymi zawodami oraz profesjami przyszłości,
3. Rozwój kompetencji miękkich poprzez dodanie zajęć prowadzonych przez praktyków o tej tematyce np. zajęć z przeprowadzania prezentacji w ramach godziny wychowawczej, prowadzone przez osoby doświadczone i wyspecjalizowane w tej dziedzinie.

Praktycy w szkole

Osoby z wiedzą praktyczną, które chcą dzielić się swoją wiedzą powinni mieć do tego ułatwiony dostęp. W programie znajdują się propozycje dla trzech grup:

1. Prywatni przedsiębiorcy, którzy mogą zostać mentorami dla uczniów - prowadzić prelekcje, wykłady, szkolenia, zapraszać do swoich firm na wizyty studyjne (od pierwszych lat szkolnych),
2. Freelancerzy (jednoosobowa działalność gospodarcza), którzy stają się nauczycielami na część etatu, np. zajęcia z grafiki komputerowej w ramach kilku godzin plastyki w szkole, prowadzone przez profesjonalnego grafika. Freelancer w zamian może otrzymać wynagro-

- dzenie oraz uzyskać ulgę podatkową,
3. Pracownicy dużych firm, którzy mogą prowadzić zajęcia w ramach wolontariatu pracowniczego (płatnego jak zwolnienie chorobowe). Chcemy, aby pracownik mógł poświęcić 2 godziny miesięcznie swojego czasu pracy na edukowanie.

W ramach tego wymagane będzie również przygotowanie uproszczonych zasad zdobycia uprawnień pedagogicznych dla tych grup.

Realnie o pracy

Program zakłada stworzenie nowej podstawy programowej przedmiotu podstawy przedsiębiorczości. Celem jest wykształcenie świadomego pracownika - uczniowie mieliby wyjść ze szkół przygotowani na realia rynku pracy.

Nowy program podstaw przedsiębiorczości obejmowałby:

1. Różne formy zatrudnienia (jak działają, jakie są ich wady i zalety),
2. Naukę negocjacji (z pracodawcą i biznesowych),
3. Poznanie kodeksu pracy (przyszli pracownicy poznają swoje prawa i obowiązki),
4. Predykcja rynku pracy (zawody przyszłości, prognozy co do rozwoju zapotrzebowania na rynku pracy, cenione kompetencje),
5. Podatki (jak działa system podatkowy),
6. Jak założyć własną działalność gospodarczą i gdzie można szukać finansowania,
7. W jaki sposób dopełniać formalności projektów, aplikacji o granty czy dotacje (rozliczenia, regulacje, pisanie wniosków, prawo).

EDU TECH

W ramach części EDU TECH program ma nauczyć wykorzystywać mądrze nowe technologie w szkole przez uczniów oraz nauczycieli.

1. Przestrzeń wirtualna staje się miejscem uczenia się:
 - dla uczniów, którzy mają zapewniony dostęp do materiałów edukacyjnych, informacji czy baz danych,
 - dla nauczycieli, którzy mają dostęp do systemu poszerzania kompetencji (np. system podobny do Khan). W ramach tego rozwinięty jest również system do rekomendacji materiałów online dla nauczycieli (między innymi z platform takich jak TED, Khan, MIT) zgodnych

z podstawą programową.

2. Digitalizacja materiałów edukacyjnych:
 - przygotowywanie multimedialnych scenariuszy lekcji przez nauczycieli, które można potem wykorzystywać w innych placówkach,
 - digitalizacja najlepszych prac uczniów w celu dzielenia się z innymi uczniami.
3. Startupy w szkołach - w ramach tej inicjatywy firmy technologiczne mogłyby testować swoje rozwiązania na uczniach szkół (w zamian za informację zwrotną dotyczącą produktu) oraz wprowadzać je do stałego użytkowania.

Miejsca wymiany myśli

Celem projektu jest stworzenie lub przystosowanie miejsc umożliwiających młodym ludziom komfortową pracę i wypoczynek (świetlice 2.0). Wykreowane przestrzenie, wyposażone w odpowiednie zasoby staną się miejscem spotkań osób specjalizujących się w zróżnicowanych dziedzinach, co będzie sprzyjać nawiązywaniu interdyscyplinarnych relacji. Ponadto, zainicjowanie “żywych bibliotek” i “living labów” umożliwi młodym ludziom dostęp do pozaformalnej wiedzy. Kluczowe jest także, aby przestrzenie dla młodych ludzi były dostępne w całej Polsce, a nie tylko w wybranych ośrodkach miejskich (rekomendowane utworzenie takich instytucji w każdej gminie).

Współpraca i kształcenie międzykulturowe

Celem projektu jest umożliwienie młodym ludziom interakcji z innymi kulturami oraz rozwinięcie w nich umiejętności krytycznego myślenia.

W ramach zajęć szkolnych i akademickich, obowiązkowo realizowane są zajęcia dotyczące zagadnień związanych z krytycznym myśleniem, sztuką argumentacji, autoprezentacją i szeroko rozumianymi umiejętnościami miękkimi.

Wspierane są również wszelkie partnerstwa między szkołami i ośrodkami akademickimi, zarówno w Polsce, jak i tymi ulokowanymi za granicą. Dzięki temu uczniowie mają możliwość wymiany doświadczeń ze swoimi rówieśnikami z innych środowisk, kultur i krajów. Celem tej inicjatywy jest promowanie różnorodności oraz otwartości na inne kultury wśród młodzieży i zwiększenie integracji europejskiej.

PROGRAM SPOŁECZNY GRUPY „NIC - Narodowy Instytut Cyfrowy”

Program wypracowany przez grupę w trakcie Ogólnopolskiego Kongresu IDEATHON.

Autorzy programu: Jakub Królak, Dorota Nowaczewska, Mateusz Szarecki

Program „Karta kompetencji cyfrowych”

Zarówno na świecie, jak i w Polsce zwiększa się odsetek dzieci i młodzieży korzystających z Internetu oraz mediów społecznościowych, przy jednoczesnym wzroście liczby cyberprzestępstw. Stworzenie programu rozwoju kompetencji cyfrowych ma na celu adekwatne przygotowanie młodych obywateli do umiejętnego posługiwania się dostępnymi narzędziami wynikającymi z dynamicznie rozwijającego się świata nowych technologii.

W ramach programu uczniowie klas pierwszych szkół ponadpodstawowych odbędą obowiązkowy kurs edukacyjny, prowadzony przez wyszkolonych i kompetentnych edukatorów. Kurs podlegałby rokrocznej aktualizacji, aby w pełni odpowiadać potrzebom zmieniającego się świata. Ukończenie kursu umożliwi uczestnikom uzyskanie Karty Kompetencji Cyfrowych, na które składają się przede wszystkim:

1. Umiejętność kreowania swojej tożsamości online i offline oraz świadomość konieczności rozróżnienia obu płaszczyzn,
2. Odpowiedzialne zarządzanie danymi udostępnianymi w Internecie,
3. Zdolność weryfikacji informacji zamieszczanych w sieci,
4. Empatyczne podejście do pozostałych użytkowników przestrzeni cyfrowej,
5. Umiejętność ochrony swoich danych osobowych,
6. Sprawna identyfikacja cyberprzemocy i odpowiednia reakcja na nią,
7. Zarządzanie czasem poświęcanym aktywności w cyberprzestrzeni.

Za wdrożenie, nadzór oraz ewaluację programu odpowiedzialne będą Ministerstwo Edukacji Narodowej oraz Ministerstwo Cyfryzacji. Program zakłada współpracę jednostek z organizacjami pozarządowymi, odpowiedzialnymi za aktualizację materiału merytorycznego oraz szkolenie edukatorów prowadzących warsztaty.

KULTURA

Autorzy założeń dla obszaru: Szymon Adamiak, Kaja Gagatek, Karolina Gałek, Joanna Haberek, Mikołaj Ostoja - Ciemny, Dawid Mik, Andrzej Prendke, Tomasz Pytko, Aleksandra Szajnecka, Dorian Widawski

Moderacja prac: Karolina Gałek, Kaja Gagatek

Kontakt do grupy: kultura@radamlodzieszy.pl

Wyznacznikiem kultury jest jej otwartość, będąca siłą napędową twórczości, pozwalająca zauważyć to, co niewidoczne lub uważane za mniej ważne. Kultura jest nieodłączną częścią ludzkiego funkcjonowania — życia z samym sobą i życia w społeczeństwie.

Grupa zajmująca się obszarem kultury składała się z osób zaangażowanych w życie kulturalne z trzech stron: byli to zarówno odbiorcy, twórcy jak i organizatorzy kultury. Rozpoczynając proces analizy stanu obecnego obszaru kultury w Pol-

sce od powyższego podziału, grupa utworzyła listę pytań konsultacyjnych dywersyfikujących badanych pod względem pełnionej przez nich roli oraz ich miejsca zamieszkania.

Pytając o potrzeby, chciała ona dotrzeć do jak najszerszej grupy młodych odbiorców i twórców kultury, uczniów, studentów, młodzieży pracującej, nauczycieli oraz organizatorów wydarzeń kulturalnych. Rozmowy te rozpoczęły proces tworzenia niniejszych założeń.

WIZJA

Kultura młoda umacnia relacje i stymuluje rozwój społeczny, jest otwarta na poszukiwanie i różnorodność, stanowi powszechnie dostępne źródło wiedzy w pełni reprezentowane na każdym etapie edukacji i we wszystkich obszarach strategii.

kultura młoda – zakłada uczestnictwo młodych osób w procesie jej tworzenia i odbioru. Jest kulturą nową, która odwołuje się zarówno do przeszłości, czerpie z teraźniejszości, jak i myśli o przyszłości. Stanowi narzędzie poznawania i rozumienia świata. Operuje mnogością form i treści.

umacnianie relacji – kreowanie kultury rozwija relacje społeczne, a poprzez uwidacznianie podziałów i problemów może prowadzić do ich niwelowania. Tworzenie i uczestnictwo młodych w kulturze umożliwia wpływanie na otoczenie i państwo. Stwarza przestrzeń ułatwiającą budowanie oraz umacnianie więzi rodzinnych, społecznych i międzypokoleniowych.

stymulacja rozwoju społecznego – kultura pośredniczy między ludźmi a zamieszkiwaną przestrzenią. Wytwarza odrębne sposoby postrzegania rzeczywistości, ożywia i aktywizuje środowiska zastępe, inicjuje i tworzy płaszczyznę spotkania poglądów oraz sporów, a poprzez uwrażliwianie kształtuje możliwości zachowania i myślenia.

otwartość na różnorodność – otwartość kultury sprawia, że wszyscy mają równe szanse dostępu do jej tworzenia i odbioru. Korzysta z różnych źródeł inspiracji i poglądów, stwarzając przestrzeń ich konfrontacji oraz porozumienia. Posługuje się różnorodnymi środkami przekazu i inwestuje w ich rozwój.

kultura jako źródło wiedzy – potencjał kultury jako źródła wiedzy polega na zestawianiu odmiennych postrzeżeń prowadzących do określania tożsamości jednostek i dziedzin. Dzięki subiektywności i niezależności ma możliwość prognozowania i sygnalizowania postaw oraz zachowań społecznych. Umożliwia samopoznanie, a przybliżając racjonalną wizję rzeczywistości, archiwizuje myśli przeszłości i stwarza wizje przyszłości.

edukacja w kulturze – poprzez edukację młodzi ludzie zyskują nowe, szersze perspektywy, szanse na rozwój personalny i czynne uczestnictwo w życiu kulturalnym. Edukacja – w szczególności szkolna – kształtuje indywidualny zmysł estetyczny i świadomość kulturalną. Buduje podstawy dydaktyczne umożliwiające oraz zachęcające do korzystania z oferty instytucji kultury.

CEL STRATEGICZNY

5.1. Sprzężenie kultury i edukacji

Program edukacyjny powinien w pełni uwzględniać potrzeby rozwoju kulturalnego. Należy respektować podstawy programowe z przedmiotów wiedzy o kulturze, muzyki, plastyki oraz zajęć artystycznych i potencjał w nich zapisany. Uzupełnieniem oferty programowej powinno stać się prowadzenie zajęć dydaktycznych z udziałem praktyków kultury, zapewnienie dostępu do wydarzeń kulturalnych niezależnie od profilu klasy, a stworzenie rad kulturalnych zapewniłoby sprawny mechanizm doboru treści i form kultury w szkołach. Istotna jest tu przychylność oraz otwartość szkół i grona pedagogicznego na wszelkie inicjatywy uczniowskie.

CELE OPERACYJNE

5.1.1. Dostrzeganie twórczego potencjału

Konieczne jest postrzeganie osób uczących się jako twórczych jednostek, których zdolności należy odkrywać i rozwijać. Istotne wydaje się być zatem nie promowanie uczestnictwa w kulturze jako takiej, ale angażowanie w tworzenie własnych działań i wspieranie uczniowskich inicjatyw. Zespół pedagogiczny powinien być otwarty na otrzymywanie wiedzy od uczniów i uczennic oraz interpretować to jako formę współpracy i wymiany, a nie przejmowania prowadzenia czy podważania wiedzy dydaktycznej.

5.1.2. Otwarcie szkół na osoby i organizacje zewnętrzne

Szkoły powinny rozpocząć współpracę z ośrodkami kultury przez wspólne tworzenie programów nauczania, prowadzenie zajęć

dydaktycznych oraz wzajemną wymianę. Zajęcia prowadzone przez praktyków kultury dałyby możliwość poznania dorobku oraz dziedzictwa kulturalnego regionu, kraju i Europy, a ponadto umożliwiłyby bezpośrednie obcowanie ze sztuką.

5.1.3. Sprawny mechanizm doboru treści i form kultury w szkołach

Należy utworzyć *rady kulturalne*, w skład których wchodziłyby osoby nauczające, rodzice oraz uczniowie. Celem rad byłoby dobieranie wydarzeń artystycznych i inicjowanie procesów twórczych poprzez określenie wspólnych potrzeb i celów. Z punktu widzenia rozwoju młodych niezwykle istotne jest, by poznawać różne rodzaje, formy i treści kultury, których syntezy uczniowie i uczennice dokonywaliby samodzielnie. Fundamentem byłoby zatem stwarzanie przestrzeni do reprezentowania różnych punktów

widzenia i konfrontowania ich ze sobą, a nie wypracowywanie ogólnoszkolnej oferty kulturalnej.

5.1.4. Edukacja kulturalna niezależna od profilu szkoły i klasy

Obecnie w procesie edukacji wyłoniła się praktyka warunkująca dostęp do kultury ze względu na rodzaj szkoły lub profil klasy, co ogranicza możliwość poznawania sztuki. Szczególnie dotyczy to uczniów i uczennic z klas o profilu ścisłym oraz szkół branżowych i techników, wobec których edukację kulturalną uznaje się za zbędną. Należy zapewnić, w proporcjonalnym wymiarze, udział każdej osoby uczącej się

w inicjatywach związanych z kulturą.

5.1.5. Nacisk na współczesne aspekty rozwoju kulturalnego

Konieczne jest respektowanie istniejącej podstawy programowej: wiedzy o kulturze, muzyki, plastyki, jak i zajęć artystycznych oraz traktowanie ich jako okazji do nauki teoretycznej, tudzież twórczego czasu, pozwalającego na rozwój ekspresji artystycznej i eksperymentowanie z wieloma formami oraz zagadnieniami kultury. Wykorzystanie na zajęciach różnych narzędzi pozwalających młodym ludziom na praktyczne, a nie jedynie badawcze spotkanie ze sztuką.

CEL STRATEGICZNY

5.2. Wspieranie mikrofinansowego rozwoju kultury

Osoby przed debiutem artystycznym oraz grupy nieformalne powinny mieć możliwość korzystania z nieskomplikowanych mechanizmów grantowych, które umożliwiłyby przeprowadzanie niewielkich inicjatyw twórczych. Równocześnie konieczne jest sprawne działanie i promowanie istniejących systemów finansowych, które nie ograniczałyby się do krótkotrwałej pomocy, ale byłyby znaczącym wsparciem w przechodzeniu z poziomu amatorskiego do profesjonalnego. Inwestowanie w działalność młodych autorów i autorek jest obszarem zaniedbywanym szczególnie poza artystyczną edukacją formalną, która nie powinna stanowić głównego kryterium dostępu do zasobów finansowych.

CELE OPERACYJNE

5.2.1. Wsparcie instytucjonalne i finansowe dla młodych twórców i grup nieformalnych

Głównym zadaniem wsparcia instytucjonalnego jest ułatwienie dostępu młodym wykonawcom do infrastruktury instytucji kulturalnych, a także ich zaplecza merytorycznego oraz potencjału sieciującego. Często może być to jedyna szansa na doskonalenie i prezentowanie umiejętności oraz dotarcie do publiczności. Kryterium takiego wsparcia powinno być zaangażowanie oraz idea pomysłu, a nie doświadczenie potencjalnych twórców.

5.2.2. Promocja grantów i metod finansowania

Obecnie częstym problemem jest niedostateczne promowanie istniejących już konkursów grantowych. Brak odpowiedniej promocji uniemożliwia dotarcie osób zainteresowanych realizowaniem swoich pomysłów do ofert finanso-

wych. Sprawne mechanizmy informowania o pozyskiwaniu środków przyczynią się zarówno do zwiększenia zainteresowania, jak i do wzrostu różnorodności realizowanych przedsięwzięć.

5.2.3. Tworzenie długofalowych programów stypendialnych

Uruchomione powinny zostać długofalowe programy stypendialne, towarzyszące wybranym młodym twórcom przez początkowe etapy ich rozwoju artystycznego. Wspomaganie nie należy ograniczać tylko do wsparcia doraźnego i projektowego, ale także umożliwić wejście w profesjonalne działania kulturalne.

5.2.4. Mikrownioski po mikrogranty

Należy stworzyć całoroczny i prosty formalnie system doraźnego wsparcia, który umożliwiłby przeprowadzanie niewielkich inicjatyw twórczych przez osoby lub grupy osób, które charakteryzują się potencjałem.

CEL STRATEGICZNY

5.3. Promowanie kultury jako źródła wiedzy i rozwoju

Postrzeganie kultury jako poszerzającego horyzonty źródła wiedzy — tak osób tworzących, jak i osób będących odbiorcami — jest kluczowe dla tej strategii. Ważne jest promowanie powszechności uczestnictwa w kulturze, przy jednoczesnym zachowywaniu wysokich wartości edukacyjnych i artystycznych. Kluczowe jest wykorzystywanie potencjału lokalnych ośrodków kultury, będących często jedynymi takimi instytucjami w okolicy. Powinny

być one otwarte na osoby, które wyrażą chęć współtworzenia ich inicjatyw i tworzenia własnych. Instytucje kultury powinny kłaść większy nacisk na promowanie swoich działań przy użyciu nowoczesnych środków przekazu.

CELE OPERACYJNE

5.3.1. Kreowanie pozytywnego wizerunku kultury wśród młodzieży

Obecnie wiele małych instytucji kulturalnych pozostaje nadal poza rzeczywistością cyfrową. Ich zasoby nie są digitalizowane, a oferta programowa, nawet jeśli jest na satysfakcjonującym poziomie, często nie dociera do potencjalnych odbiorców i odbiorczyń. Zwrócenie uwagi na konieczność prowadzenia promocji w atrakcyjny sposób jest najważniejszym – obok edukacji – aspektem rozpowszechniania kultury.

5.3.2. Promowanie powszechności uczestnictwa w kulturze przy jednoczesnym kształtowaniu jej wysokiego poziomu

Docelowo kultura promowana jest jako miejsce spotkania różnorodności, w której kryterium nie stanowią możliwości estetyczne i finansowe, a jedynie chęć uczestnictwa i wpływania. Oferty dla młodych nie należy kreować poprzez jej infantyлизację i trywializowanie, ale odpowiednie profilowanie oraz poznanie faktycznych odbiorców i odbiorczyń. Należy stwarzać przestrzenie, w których młodzi będą czuć się swobodnie.

5.3.3. Dostrzeganie potencjału instytucji religijnych

Konieczne jest promowanie oraz wspieranie miejsc o charakterze religijnym w rozwoju i kultywowaniu ich dziedzictwa muzycznego, architektonicznego i kulturalnego. Bardzo często instytucje wyznaniowe dysponują odpowiednią infrastrukturą, którą należy wykorzystywać do działań artystycznych - związanych bezpośrednio z religią, jak i nierozważających jej zagadnień.

5.3.4. Dostrzeganie potencjału lokalnych ośrodków i domów kultury

W wielu miejscach domy kultury często jako jedyne ośrodki dysponują odpowiednim zapleczem infrastrukturalnym, by rozwijać kulturalny potencjał i odpowiadać na potrzeby lokalnej społeczności. Problem niewystarczających zasobów finansowych czy kadrowych należy minimalizować poprzez współpracę różnych instytucji w zakresie powstawania i wymiany oferty kulturalnej: koncertów, spektakli czy wystaw. Nie tylko minimalizuje to koszty i integruje lokalne ośrodki, ale tworzy stałe miejsca pracy dla osób tworzących dane inicjatywy.

APPENDIX

Respektowanie niezależności artystycznej kultury

Postulujemy o respektowanie niezależności artystycznej kultury. Rozumiemy przez to brak nacisków politycznych i społecznych na to, jak jej rozwój ma być prowadzony. Wszystkie osoby tworzące polską rzeczywistość artystyczną powinny mieć możliwość nieskrępowanej aktywności, której granicą będą wyłącznie niedyskryminujące normy prawne. Kultura nie może podlegać zmianom politycznym, jej interesom i programom ideowym. Tak jak mnogie są poglądy, potrzeby oraz spory Polek i Polaków, tak również działalność artystyczna musi mieć możliwość reprezentowania wszystkich tych różnic. Kryterium rozdysponowywania publicznych pieniędzy powinno opierać się na potencjale artystycznym, a nie dotychczasowym dorobku czy zbież-

ności poglądów politycznych.

Istotna dla nas praktyka partycypacji nie może narzucać pożądanego modelu funkcjonowania kultury, jednak dostrzeżenie potencjału takich działań i ich finansowe wspieranie stwarza możliwość inicjowania przestrzeni dialogu, wymiany wiedzy i doświadczeń. Polska kultura jest taka, jakie są Polki i jacy są Polacy w całej swojej jednostkowości, a nie dominacji lub funkcjonowaniu w mniejszości. My, ludzie młodzi chcemy rozwoju kultury jako dobra wspólnego, które nie rozważa swoich wartości komercyjnych czy koniunkturalnych, a zasadniczym kryterium jest przede wszystkim wolność i potencjał uspołeczniający.

W kulturze młodych jest miejsce na otwartość, jakość i młodość.

PROGRAM SPOŁECZNY GRUPY „ANIOŁKI MICHAŁOWSKIEGO”

Program wypracowany przez grupę w trakcie Ogólnopolskiego Kongresu IDEATHON.

Autorzy programu: Wiktoria Byrska, Jakub Furlanetto, Hubert Grzyb, Maciej Król, Maksymilian Kucharski, Oskar Siegel, Julia Zarębińska

Program CultureApp

Program ma na celu przybliżenie młodym oferty kulturalnej w ich okolicy oraz dostosowanie sposobu promocji instytucji artystycznych do potrzeb i preferencji polskiej młodzieży. Skierowany jest przede wszystkim do uczniów oraz studentów ze względu na formę przekazu, nie narzuca jednak górnej granicy wiekowej odbiorców.

Działanie programu oparte jest na utworzeniu aplikacji mobilnej poświęconej:

1. Gromadzeniu danych dotyczących wszelkiego rodzaju ofert instytucji kulturalnych, kulturalno-rozrywkowych oraz artystycznych (wystawy, koncerty, wydarzenia etc.),
2. Dopasowywaniu wyżej wymienionych ofert do indywidualnych preferencji, wieku oraz lokalizacji użytkowników.

Aplikacja jest na bieżąco uaktualniana, a jej efekty mierzone są poprzez statystyki aktywności użytkowników, stopień przełożenia działania aplikacji na frekwencję podczas promowanych wydarzeń oraz oceny funkcjonowania programu uzyskiwane zarówno od użytkowników, jak i organizacji objętych programem.

Za utworzenie, aktualizację, weryfikację użytkowników i ofert, bieżącą kontrolę oraz ewaluację działania aplikacji odpowiada Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego we współpracy z Narodowym Centrum Kultury.

EDUKACJA I SZKOLNICTWO WYŻSZE

Autorzy założeń dla obszaru: Joanna Dymarska, Iga Karasińska, Mateusz Konieczny, Kacper Marciniak, Mikołaj Ostrzołek, Marta Piątek – Całus, Katarzyna Rumik, Piotr Wasilewski, Mateusz Wrotny

Moderacja prac: Mateusz Konieczny

Kontakt do grupy: edukacja@radamlodziesy.pl

Grupa diagnozująca obszar „Edukacja i szkolnictwo wyższe” składa się z osób kształcących się na etapie szkół ponadgimnazjalnych i uczelni wyższych zarówno w Polsce, jak i za granicą. Członkowie grupy to aktywni działacze samorządów szkolnych i studenckich, członkowie młodzieżowych organów samorządowych i konsultacyjnych, organizacji pozarządowych oraz grup nieformalnych.

W trakcie przeprowadzonej diagnozy obszaru „Edukacja” grupa uznała, że działania mieszczące się w omawianym zakresie wymagają udoskonalenia w taki sposób, aby proces edukacji był prowadzony na

coraz wyższym poziomie, kreując swobodną przestrzeń do rozwoju umiejętności ucznia przy jednoczesnym zapewnieniu niezbędnego wsparcia (m.in. materialnego, psychicznego, społecznego). Grupa dyskutowała nad problemami, które zgłaszają odbiorcy systemu edukacji oraz poszukiwała skutecznych rozwiązań.

Podczas pierwszego spotkania Grupy określone zostały potrzeby społeczności szkolnej i akademickiej, a także wyzwania stojące przed edukacją pozaformalną. Wnioski zostały podzielone na kilka kategorii:

1. Spójność pomiędzy etapami szkolnymi;
2. Działalność samorządu studenckiego i samorządu uczniowskiego;
3. Programy wymian (Most, Erasmus+);
4. Cyfryzacja a szkolnictwo;
5. Teoria czy praktyka;
6. Programy nauczania;
7. Metody i formy zajęć;
8. Motywacja i nagradzanie uczniów;
9. Wsparcie psychologiczne;
10. Wyrównywanie poziomu szans;
11. Dyrektorzy i kadra pedagogiczna.

Wskazane zostały elementy wspólne dla wymienionych obszarów (dotyczące m.in. działalności badawczej i informacyjnej odnoszącej się do świata młodych ludzi). Ponadto określono cele i wartości w edukacji.

Podczas drugiego spotkania Grupy Roboczej pracowano nad wizją oraz celami strategicznymi obszaru. Wskazano 11 obszarów strategicznych:

1. Oferta szkoły (mentoring, doradztwo zawodowe, stypendia/wsparcie uczniów);
2. Motywacja i oceny;
3. Wsparcie psychologiczne (szkoły powszechnie i szkoły

- specjalne);
4. Nauczyciele, metody uczenia się i edukacja alternatywna;
5. Umiejętności miękkie;
6. Edukacja vs. rzeczywistość;
7. Autorefleksja i plan na siebie;
8. Współpraca (współpraca międzynarodowa, rozwój wolontariatu oraz aktywności obywatelskiej i społecznej uczniów, partnerstwo strategiczne szkół i uczelni z instytucjami I, II i III sektora, zaangażowanie rodziców w życie szkoły, współpraca z absolwentami);
9. Lokalność;
10. Zajęcia pozalekcyjne;
11. Aktywny samorząd (uczniowski i studencki).

W oparciu o spotkania z ekspertami, rozmowy z interesariuszami oraz odbiorcami potencjalnej strategii, zdecydowano się na połączenie powyższych obszarów w cztery główne cele strategiczne:

1. Wsparcie edukacyjne;
2. Współpraca i aktywny samorząd;
3. Kompetencje miękkie;
4. Uczelnie i studenci.

Zostały one szczegółowo omówione w dalszej części rozdziału.

WIZJA

W Polsce funkcjonuje harmonijne społeczeństwo, w którym młodzi ludzie zdobywają wartościową wiedzę i umiejętności, aby efektywnie realizować się w różnych obszarach życia naukowego i społecznego.

Młodzi ludzie - zarówno uczniowie, jak i studenci, są świadomi swojej wartości, a także bogaci w doświadczenia edukacyjne i społeczne, które mogą wykorzystywać w realizowaniu swoich pasji i zainteresowań oraz w podejmowanych przedsięwzięciach naukowych i aktywności zawodowej.

świadomi swojej wartości - młody człowiek świadomy jest swojego potencjału i indywidualności oraz tego, że jest zdolny do kreowania swojej przyszłości.

bogaci w doświadczenia edukacyjne i społeczne - młody człowiek, dzięki udziałowi w zajęciach szkolnych i pozaszkolnych oraz w trakcie nauki na uczelniach wyższych, jeśli wybierze taką formę kształcenia, zdobywa kompetencje, dzięki którym będzie mógł w pełni uczestniczyć w życiu społecznym.

realizowanie swoich pasji i zainteresowań - młody człowiek na różnych etapach kształcenia (szkoła podstawowa, szkoła ponadpodstawowa, studia) zarówno w trakcie edukacji formalnej, jak i pozaformalnej, może rozwijać swoje indywidualne pasje i zainteresowania, które niekoniecznie są powiązane z kierunkiem kształcenia.

przedsięwzięcia naukowe - młody człowiek inicjuje oraz uczestniczy w projektach naukowych, realizowanych indywidualnie lub zespołowo, w trakcie których doskonalą swoją wiedzę naukową związaną z określonym obszarem. Młody człowiek może podejmować kształcenie w takich obszarach edukacji, jakie są dla niego ważne i jakie wynikają z jego indywidualnych zainteresowań i przekonań.

aktywność zawodowa - młody człowiek w trakcie procesu kształcenia zdobywa kompetencje przygotowujące go do podjęcia aktywności zawodowej oraz kształtowania własnej ścieżki rozwoju lub kariery.

CEL STRATEGICZNY

6.1. Umożliwienie uczniom pozyskiwania i rozwijania indywidualnych kompetencji w oparciu o zasoby dobrze wyposażonej szkoły i możliwości partnerów instytucjonalnych, społecznych oraz lokalnych przy wsparciu i zabezpieczeniu szkolnej opieki psychologicznej i pedagogicznej

Spełnienie niniejszego celu stanowić będzie rozwiązanie problemu ograniczania możliwości oraz przestrzeni do swobody ucznia przy jednoczesnym zachowaniu odpowiedniego wsparcia. Rodzaje sposobów wspierania uczniów odpowiadać będą na bezpośrednie potrzeby uczniów.

CELE OPERACYJNE

6.1.1. Wsparcie merytoryczne, czyli długofalowe i efektywne wsparcie ucznia w sferach społeczno-zawodowych i przygotowanie go do funkcjonowania w dorosłym życiu

Należy dążyć do określenia i dalszego rozwinięcia kompetencji ucznia w sferach edukacyjnych pozwalających mu wybrać przyszłą ścieżkę zawodową, przy wsparciu: szkolnych programów mentorin-
gowych przeprowadzanych przez nauczycieli w ramach etatu, dobrowolnej aktywności starszych uczniów oraz doradztwa zawodowego w szkołach z udziałem ekspertów z konkretnych dziedzin specjalistycznych, pozwoliłoby na trafniejsze określanie predyspozycji zawodowych. Ważne jest zagwarantowanie możliwości uczestnictwa w urozmaiconych zajęciach pozalekcyjnych realizowanych przy udziale placówek edukacyjnych, ośrodków kultury i urzędów, które

umożliwiłoby ponadto dynamiczny rozwój pasji i zainteresowań danej jednostki.

6.1.2. Podniesienie jakości i dostępności opieki psychologicznej i pedagogicznej w szkołach, zapewniając uczniom wsparcie dostosowane do ich potrzeb i możliwości

Zapewnienie bezpiecznego i inkluzywnego środowiska szkolnego sprzyjającego rozwojowi jednostki jest kluczem do jej sukcesu w sferach życia prywatnego i zawodowego. Nacisk powinien być kładziony na zdefiniowanie różnic występujących pomiędzy szkołą powszechną a specjalną, czego następstwem będzie dopasowanie najodpowiedniejszych metod psychologicznych oraz pedagogicznych do uczniów każdego rodzaju szkoły. Należy dążyć do zapewnienia profesjonalnej pomocy psychologicznej, dzięki której uczeń ma pełne zaufa-

nie do kadry psychologicznej oraz wie, że zostanie wysłuchany. W ten sposób zostaje zaspokojona potrzeba zrozumienia przez drugą osobę.

6.1.3. Wyrównanie szans i wsparcie rozwoju uczniów pochodzących z różnych kręgów narodowościowych, kulturowych i etnicznych oraz niwelowanie różnic w dostępie do edukacji pomiędzy małymi i dużymi miejscowościami

Priorytetem jest umożliwienie uczniom, niezależnie od ich pochodzenia i miejsca zamieszkania, dostępu do równej edukacji poprzez programy edukacyjne wspierane przez jednostki samorządu terytorialnego i instytucje kulturalne. Zapewnienie sprawiedliwego traktowania każdej jednostki bez względu na jej narodowość, rasę, religię, orientację seksualną czy poglądy polityczne jest koniecznością w osiągnięciu harmonijnego społeczeństwa, w którym młoda osoba posiada możliwość realizowania się na różnych obszarach życia społecznego wiedząc, że nie będzie dyskryminowana w żadnym z nich.

6.1.4. Wykorzystanie nowych technologii i multimediiów w prowadzeniu procesu dydaktycznego zarówno przez nauczycieli, jak i uczniów

Nauczyciele powinni być kształceni z zakresu skutecznych metod uczenia się, aby móc prezen-

tować je uczniom oraz przedstawiać im ich działanie w praktyce. Uczniowie, znając wachlarz różnorodnych metod, potrafiliby je wówczas wypróbować, przetestować i znaleźć najbardziej odpowiednie dla siebie. W ten sposób nauka i uczęszczanie do szkoły stałoby się bardziej atrakcyjne, a uczniowie mieliby świadomość, że ich nauka jest skuteczniejsza. Powinni oni posiadać także informacje z zakresu przyswajania informacji przez mózg oraz sposobów poszukiwania wiarygodnych informacji w sieci.

6.1.5. Motywowanie uczniów do pracy poprzez nagradzanie i wyróżnianie

Szkoła powinna pełnić funkcję wspomagającą w procesie wychowania, a nie zastępować w tej roli rodziców. Podstawowe zachowania i system wartości młody człowiek wnosi z domu, bez względu na to, jak dużo czasu spędza w szkole.

Szkoła powinna stać się miejscem, w którym uczeń nie tylko zdobywa kompetencje przydatne w jego życiu, ale także realizuje się na różnych płaszczyznach życia społecznego. Kadra pedagogiczna, dyrekcja oraz pracownicy szkoły nie powinni utrudniać uczniom działalności wykraczającej poza profil lub kierunek kształcenia, a nawet taką działalność wspierać, o ile ta działalność nie jest sprzeczna z powszechnie obowiązującym prawem i zasadami współżycia społecznego.

Należy nagradzać uczniów za dodatkową działalność naukową, wolontariacką i społeczną w formie dodatkowych punktów w rekrutacji do szkół lub do uczelni wyższych za działalność w kołach wolontariatu, grupach nieformalnych czy organizacjach pozarządowych. Uczniów, którzy uzyskują wysokie wyniki w nauce powinno się wspierać poprzez stypendia ufundowane przez władze lokalne, których wysokość byłaby adekwatna do uzyskanego wyniku.

6.1.6. Identyfikacja ucznia z jego miejscem pochodzenia rozumiana jako znajomość historii, dziedzictwa kulturowego materialnego i niematerialnego oraz świadomość potencjału swojej małej ojczyzny, możliwego do wykorzystania w realizacji swoich planów osobistych, edukacyjnych i zawodowych

CEL STRATEGICZNY

6.2. Szkoła nie jest samotną wyspą, a integralną częścią organizmu społeczno-gospodarczego

Szkoła powinna nawiązywać i rozwijać partnerstwa na różnych płaszczyznach, podnosząc swoją ofertę edukacyjną. Szczególny nacisk kłaść należy na współpracę międzynarodową uczniów i szkół, wolontariat oraz aktywność społeczną i obywatelską, partnerstwa strategiczne szkół i uczelni oraz podmiotów z I, II i III sektora, a także współpracę z rodzicami i absolwentami szkół oraz uczelni. Uczniowie i studenci odnosić będą wymierne korzyści z tego rodzaju współpracy podejmowanej przez szkołę/uczelnię.

Wobec narastającego problemu emigracji młodych ludzi z mniejszych miejscowości do wielkich ośrodków miejskich należy wzbudzać w młodych ludziach poczucie przywiązania lub identyfikacji ze swoją małą ojczyzną. W związku z trendem suburbanizacji, młode osoby pracujące w aglomeracjach miejskich często chcą odizolować się od zgiełku miasta. Powstanie odpowiedniej puli miejsc pracy (powiązane ze wcześniejszą edukacją w tym kierunku) w lokalnych firmach, adekwatnych do umiejętności i wymagań pracowników sprawiłoby, że młodzi ludzie nie czuliby się zmuszeni do ucieczki do wielkich miast, ponieważ mieliby możliwość spełniania swoich życiowych celów w małej ojczyźnie. Młody człowiek, nawet w aspekcie psychologicznym, potrzebuje świadomości na temat swojego pochodzenia - taka świadomość pozwoli mu na szersze poznanie siebie.

CELE OPERACYJNE

6.2.1. Współpraca międzynarodowa i wymiany młodzieży normą, a nie wyjątkiem w działalności polskich szkół

Bardzo istotne jest wzmocnienie już istniejących międzynarodowych więzi szkół, zwłaszcza poprzez wsparcie prowadzenia wymiany międzynarodowej. Szkoła ponadto powinna zwrócić się ku modelowi wizyt studyjnych w krajach partnerskich, zwłaszcza krajach Unii Europejskiej, by korzystać z możliwości edukacji połączonej z podróżą na poziomie międzynarodowym.

Postulujemy, by coraz więcej szkół podstawowych i ponadpodstawowych nawiązywało partnerstwo z konkretnymi placówkami z zagranicy.

6.2.2. Wsparcie uczniów aktywnych społecznie i obywatelsko, w tym podejmujących wolontariat oraz mobilizacja uczniów niezaktywizowanych na tym polu przez placówki edukacyjne

Kluczowe wydaje się, by szkoły nawiązywały partnerstwa z organizacjami pozarządowymi oraz grupami nieformalnymi aktywnymi w obszarze obywatelskim i społecznym, w celu zaangażowania uczniów w wolontariat. Nauczyciele metodą warsztatową mogliby poszukiwać

wraz z uczniami w sposób włączający obszarów aktywności społecznej i obywatelskiej, w której udział uczniowie uznaliby za szczególnie interesujący i użyteczny.

System edukacji powinien doceniać i gratyfikować wolontariat oraz aktywność obywatelsko-społeczną uczniów poprzez oceny oraz różnego rodzaju przywileje (np. przyznawanie dodatkowych punktów przy rekrutacji na uczelnie wyższe za działalność wolontariacką). Powinna także szanować różnorodność uczniów i ich zaangażowanie w aktywność pozaszkolną oraz wiążący się z tym rozwój umiejętności miękkich.

6.2.3. Nawiązywanie i utrzymywanie przez szkoły strategicznych i silnych partnerstw z podmiotami sektora publicznego, prywatnego i pozarządowego. Wymierna korzyść uczniów z zawartego partnerstwa

Szkoły publiczne nawiązywać powinny partnerstwo z organizacjami pozarządowymi, które następnie prowadziłyby / współprowadziłyby w szkole programy społeczne i edukacyjne, wdrażające innowacje i sprawdzone rozwiązania. Organizacje III sektora mogłyby realizować w szkole warsztaty w obszarach istotnych społecznie i edukacyjnie oraz pomóc wdrażać pracę metodą projektu, zarówno w kontekście

społecznym, jak i edukacyjnym.

Szkoły, wdrażając partnerstwo z instytucjami publicznymi, doprowadziłyby do wzbogacenia lekcji wiedzy o społeczeństwie oraz wychowania patriotycznego i obywatelskiego.

Szkoły branżowe i techniczne powinny natomiast nawiązywać współpracę z przedsiębiorstwami oraz przedsiębiorcami sektora prywatnego, tworzyć klasy patronackie oraz realizować program edukacji praktycznej, którego wyniki pozwoliłyby uczniom podjąć pracę w obranym zawodzie bez konieczności doksztalcania lub dodatkowego wdrażania.

6.2.4. Relacje partnerskie między rodzicami a nauczycielami, wzrost szacunku wobec zawodu nauczyciela. Zwiększenie kompetencji rad rodziców i obszaru ich aktywności

Konieczne jest, by rodzic przestał stać w opozycji do nauczyciela. Zarówno rola nauczyciela, jak i wskaźniki szacunku oraz zaufania do nauczycieli wśród rodziców powinny wzrosnąć, co mogłoby być weryfikowane i monitorowane przez ministra właściwego do spraw oświaty. Należy zadbać o wzrost zaangażowania rodziców w życie szkoły m. in. przez udział grup rodziców w konsultowaniu sposobu realizacji podstaw programowych oraz wzmacnianiu kompetencji i we-

wewnętrznej integracji rad rodziców.

6.2.5. Wzrost liczby absolwentów przynależących do organizacji absolwenckich i zaangażowanych we wspieranie szkół w nawiązywaniu relacji z zewnętrznymi podmiotami

Stały kontakt absolwentów uczelni wyższej ze swoją alma mater stanowiłby łącznik pomiędzy miejscem zatrudnienia a uczelnią, co pomogłoby rozwijać partnerstwo pomiędzy uczelniami a sektorem prywatnym. Absolwenci utrzymujący dobre relacje z alma mater mogliby pomóc jej prowadzić kształcenie praktyczne wśród obecnych studentów, wspieraliby procesy decyzyjne w swojej dawnej uczelni i brali aktywny udział w konsultowaniu podstaw programowych oraz planowaniu działań, polityki i przyszłości uczelni, co przełożyłoby się bezpośrednio na jakość i adekwatność proponowanych przez placówkę rozwiązań.

6.2.6. Prowadzenie odpowiedzialnej polityki młodzieżowej i stymulacja integracji środowiska młodzieżowego skupionego na niwie edukacji przez organizacje uczniowskie, studenckie oraz samorządy

W szkołach oraz na wydziałach należy utworzyć instytucję opiekuna, który zająłby się współpracą z samorządem i tworzonymi orga-

nizacjami. Uważamy za konieczne, by był on przeszkolony z zakresu koordynacji działań tychże organów i prowadzenia dla niego szkoleń.

CEL STRATEGICZNY

6.3. Szkoła inspiruje i wspiera uczniów w tworzeniu indywidualnego planu rozwoju, zdobywaniu i wykorzystywaniu wiedzy

Szkoła oraz uczelnia wspierać powinny uczniów i studentów w tworzeniu indywidualnego planu rozwoju i kariery oraz kłaść nacisk na wykorzystywanie wiedzy teoretycznej w praktyce. Należy zachęcać młodych do organizacji własnych przedsięwzięć, odpowiadać na problemy organizacyjne oraz kwestie poszukiwania inspiracji i wsparcia, które wyrażane są przez uczniów i studentów.

CELE OPERACYJNE

6.3.1. Wprowadzenie narzędzia do autorefleksji oraz oceny oczekiwań uczniów

Szkoły powinny wprowadzić ankietę bądź formularz, której celem byłoby określenie potrzeb, oczekiwań, zainteresowań uczniów. Badanie przeprowadzane mogłoby być na początku oraz na końcu roku szkolnego, w celu wyciągnięcia wniosków i refleksji dotyczących rozwoju i realizacji pierwotnych założeń. Wgląd do dokumentów miałyby wychowawca klasy oraz osoby wskazane przez uczniów.

6.3.2. Kształtowanie umiejętności wykorzystania teorii jako narzędzia

Kluczowe jest, by nauczyciele kładli nacisk na praktyczny aspekt zdobywanej wiedzy oraz jej celowość, przekazując uczniom jej korelację z innym zakresem materiału.

Ponadto, zasady wyboru i funkcjonowania samorządów powinny być jasne i ujednolicone.

Rozwijaliby w ten sposób umiejętność prezentowania i wykorzystania informacji w praktyce. Szkoła winna pomóc w określeniu ścieżki rozwoju ucznia w celu zdobycia danych kwalifikacji oraz budowania samoświadomości, zachęcać do realizacji własnych projektów i uczyć argumentacji.

6.3.3. Gratyfikacja nauczycieli wspierających uczniów w indywidualnym rozwoju i wykorzystywaniu wiedzy w praktyce

Należy zapewnić odpowiednie wsparcie i sprawiedliwy system gratyfikacji nauczycieli dążących do wymiany doświadczeń uczniów oraz ich udziału w rozwijających inicjatywach, zgodnych z potrzebami uczniów. Ponadto, za istotne uważamy wzmocnienie współpracy pomiędzy uczniami a uniwersytetami w ramach III misji uczelni.

CEL STRATEGICZNY

6.4. Uczelnia umożliwia wszechstronny rozwój studenta

Uczelnia stanowić ma bazę rozwoju studenta jako przyszłego pracownika, ale także uczestnika życia społecznego, gdzie realizuje się on w ramach swojego kierunku studiów, ale także ma możliwość rozwijać zainteresowania z nim niezwiązane. Odpowiednia jednostka na uczelni powinna skupiać wszelkie informacje o dodatkowych możliwościach oraz opcjach wsparcia i przekazywać je do wiadomości studentów, dynamizując tym samym rozwój studenta i przygotowując go do uczestnictwa w rynku pracy.

CELE OPERACYJNE

6.4.1. Możliwość kształtowania własnej ścieżki rozwoju w oparciu o przedmioty i zajęcia dodatkowe (np. ogólnouniwersyteckie) organizowane przez uczelnie wyższe

Student po ukończeniu jedno- lub dwuletniego ogólnouniwersyteckiego kształcenia (z zakresu nauk humanistycznych i społecznych lub inżynierskich i technicznych), na którym realizowane są przedmioty podstawowe dla danego obszaru, powinien we współpracy z tutorem/mentorem w postaci pracownika akademickiego ustalić dalszą ścieżkę rozwoju w oparciu o dostępne przedmioty i kursy realizowane na poziomie rozszerzonym. Przynależność studenta do określonego kierunku, instytutu czy wydziału nie może uniemożliwić mu realizowania się w innych interesujących go aktywnościach naukowych. W ramach poszczególnych kierunków studiów promować należy także realizację kształcenia dualnego,

na bieżąco monitorując postępy w jego realizacji.

6.4.2. Zapewnienie sprawiedliwego wsparcia finansowego studentom osiągającym wysokie wyniki w nauce i aktywnym na różnych obszarach

Uczelnia oraz organizacje studenckie i uczelniane powinny oferować studentom możliwość uzyskania stypendium nie tylko za osiągnięcia naukowe, ale także aktywność uczelnianą i pozauczelnianą w obszarze sportu, nauki czy kultury, również na pierwszym roku studiów. Kryteria przyznawania stypendiów muszą być jasno określone i sprawiedliwe. Ponadto utworzenie uczelnianego biura karier zapewniłoby studentom stały dostęp do informacji na temat możliwości uzyskania stypendiów uczelnianych, ministerialnych oraz z organizacji zewnętrznych.

6.4.3. Tworzenie szerokich możliwości pozauczelnianych

Umożliwienie studentom od-

bywania wartościowych staży i praktyk pozwoli im na poznanie struktury i kultury przedsiębiorstwa czy instytucji oraz nabycie praktycznych umiejętności, które będą przydatne na dalszym etapie edukacji i pracy zawodowej. Uczelnia, utworzone biuro karier bądź akademicki inkubator przedsiębiorczości mogłyby na bieżąco monitorować, zbierać i przekazywać studentom informacje o możliwościach związanych ze stażami, praktykami realizowanymi w kraju i na świecie, wolontariatach, projektach krajowych i międzynarodowych, stypendiach, programach

rozwojowych.

6.4.4. Oferta uczelni dostosowana jest do lokalnego rynku pracy

Proponowane na uczelni kierunki studiów powinny odpowiadać na lokalne zapotrzebowanie na pracowników. Wskazana jest ścisła współpraca środowiska akademickiego z otoczeniem przemysłowo-biznesowym i parkami technologicznymi, która wśród studentów podniesie znajomość lokalnego rynku pracy.

PROGRAM SPOŁECZNY GRUPY „CZARNIECCZYCY”

Program wypracowany przez grupę w trakcie Ogólnopolskiego Kongresu IDEATHON.

Autorzy programu: Natalia Błachnia, Katarzyna Dobrowolska, Szymon Pawłowski, Wiktoria Raczyńska, Magdalena Steć

Program „Internetowe Biuro Karier”

Program zakłada kompleksową współpracę trzech filarów: szkół ponadpodstawowych, uczelni wyższych oraz pracodawców. Główną misją programu jest umożliwienie młodym, ambitnym uczniom oraz studentom szczegółowe poznanie różnorodnych możliwości poprowadzenia ich ścieżek dalszej edukacji oraz kariery. Ma także umożliwić uczelniom wyższym, organizacjom oraz pracodawcom szersze pole do promocji swoich działań i potrzeb pośród potencjalnych studentów oraz pracowników.

Działania programu obejmują:

1. Dwutygodniowy pobyt na uczelni wyższej uczniów szkół ponadpodstawowych, wyłonionych w procesie internetowej rekrutacji (na podstawie odpowiedzi na pytania opracowane przez władze uczelni, opublikowane na stronie internetowej programu). Podczas pobytu uczniowie pozostają pod merytoryczną opieką rezydenta (studenta szczególnie zaangażowanego w życie placówki, np. członka samorządu studenckiego), przedstawiającego uczniowi ofertę edukacyj-

na placówki oraz pozostałe dostępne aktywności. Uczeń ma możliwość zaangażowania się w dowolne formy aktywności uczelnianej, co dokumentuje na stronie internetowej programu. Po zakończeniu pobytu osoba wyznaczona przez władze uczelni ocenia stopień zaangażowania ucznia w proces według formularza internetowego.

Po zakończeniu dwutygodniowego okresu pobytu wybranych uczniów na uczelniach wyższych, rezydenci odbywają spotkania w szkołach swoich podopiecznych, podczas których zapoznają wybraną grupę osób z ofertą uczelni oraz z pozostałymi oferowanymi przez nią możliwościami. Rezydenci również dokumentują swoje doświadczenia na stronie internetowej, a przeprowadzone przez nich spotkanie podlega ocenie osoby wyznaczonej przez władze szkoły według odpowiedniego formularza.

2. Dwutygodniowy płatny staż u pracodawcy odbywany przez wyłonionych w procesie internetowej rekrutacji studentów uczelni wyższych (na podstawie odpowiedzi na pytania lub zadanie rekrutacyjne opracowane przez poszczególnych pracodawców). Podczas pobytu studenci zapoznają się z polityką firmy, ofertą pracodawcy, pozycją organizacji na polskim rynku, wykonują zadania oraz angażują się w rozwój podmiotu. Dokumentują swoje dokonania na stronie internetowej programu, a po zakończeniu stażu otrzymują od pracodawcy ocenę zaangażowania w proces na podstawie formularza internetowego.

Po zakończeniu stażu pracodawca bądź wskazana przez niego osoba odbywa spotkanie na uczelni wyższej jego podopiecznego. Zapoznaje studentów ze specyfiką swojego zawodu, charakterystyką firmy, ewentualnymi ofertami szkoleniowymi bądź ofertami pracy. Jej wystąpienie podlega dokumentacji.

Program wdrażany jest oraz koordynowany poprzez dedykowaną mu platformę internetową (Internetowe Biuro Karier). Każda edycja programu podsumowywana jest oraz ewaluowana podczas corocznej gali, na której wyróżnieni zostają najwyżej ocenieni oraz najbardziej aktywni jego uczestnicy. Tworzona i aktualizowana jest baza firm oraz uczelni wyższych „przyjaznych młodym”.

Program realizowany jest przy współpracy Ministerstwa Edukacji Narodowej oraz Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, przy rekomendowanym wsparciu Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju. Program uwzględnia partnerstwo platformy internetowej ze szkołami ponadpodstawowymi, uczelniami wyższymi oraz pracodawcami.

Założenia do Strategii Państwa dla Młodzieży na lata 2020-2030 na tle innych dokumentów

Ostatnim obowiązującym dokumentem w obszarze polityki młodzieżowej o charakterze kompleksowym była Strategia Państwa dla Młodzieży na lata 2003 – 2012. I chociaż w późniejszych latach powstawały inne prace podejmujące próbę określenia sytuacji młodych ludzi w Polsce, jak choćby raport Młodzi 2011, to jednak nie miały one statusu przyjętej oficjalnie przez Radę Ministrów strategii sektorowej. Stąd też, wspomniana „Strategia... 2003 - 2012” stanowiła oczywisty punkt wyjścia oraz inspirację do rozpoczęcia prac oraz określenia formuły i zakresu niniejszego dokumentu.

Prezentowana propozycja *Założeń do Strategii Państwa dla Młodzieży na lata 2020 - 2030* definicję polityki młodzieżowej czerpie właśnie z przywołanej, poprzednio obowiązującej Strategii. Polityka młodzieżowa rozumiana jest jako *„międzyresortowa, zintegrowana polityka wobec młodych ludzi, wywodząca się z ich potrzeb. Celem polityki młodzieżowej jest stworzenie odpowiednich warunków bytowych dla młodych ludzi, umożliwienie im uczestnictwa w życiu publicznym, udziału w życiu społecznym, kulturalnym i politycznym na równi z innymi grupami społecznymi”*.

Oba dokumenty uznają metodę otwartej koordynacji za najskuteczniejszy sposób wdrożenia proponowanych celów strategicznych. Metoda ta zakłada ciągłą współpracę administracji państwowej, organizacji pozarządowych, w tym tych zarządzanych przez młodzież, instytucji pracujących na rzecz młodzieży i samych młodych ludzi w zakresie realizacji dokumentu.

Wpływ na powstanie i ostateczny kształt *Założeń...*, podobnie jak w przypadku „Strategii... 2003 - 2012”, miały również działania podejmowane przez instytucje Unii Europejskiej w zakresie diagnozowania sytuacji młodych ludzi i dialogu z nimi. W czasie tworzenia „Strategii... 2003 - 2012” korzystano z konsultacji *„Białej Księgi Komisji Europejskiej - Nowe impulsy dla młodzieży europejskiej”*, natomiast w przypadku projektu „Młodzi, czyli kto...” wykorzystane zostały wnioski uzyskane w trakcie procesu konsultacji, realizowanego w ramach VI Cyklu Dialogu Usystematyzowanego. Zebrane przez państwa członkowskie informacje, stanowiły podstawę do sformułowania przez Radę Unii Europejskiej „Strategii Unii Europejskiej na rzecz młodzieży na lata 2019 - 2027”.

Autorzy niniejszej pracy, dostrzegając potrzebę stworzenia nowego państwowego dokumentu o charakterze strategicznym dla obszarów związanych z młodzieżą, uznali za zasadne dostosowanie ram nowo tworzonego dokumentu do bieżącej rzeczywistości. Wynika stąd przyjęcie kilku założeń odbiegających od „*Strategii... 2003-2012*”. Przede wszystkim wiek młodzieży został zdefiniowany za Komisją Europejską w przedziale od 13 do 30 roku życia. Ponadto „*Strategia... 2003 – 2012*” była w swojej strukturze podzielona na 5 obszarów: (1) edukacja młodzieży, (2) zatrudnienie, (3) uczestnictwo młodzieży w życiu publicznym, (4) czas wolny, kultura, sport i turystyka, (5) zdrowie i profilaktyka. W *Założeniach do Strategii... 2020-2030* zdecydowano się wyróżnić sześć ścieżek. Wyodrębniono obszar innowacji, Internetu oraz cyfryzacji jako niezwykle istotną przestrzeń aktywności młodych ludzi w dzisiejszych czasach. Rozdzielono również tematykę kultury i sportu, jako - w opinii autorów koncepcji - znacznie się od siebie różniących. O słuszności tego działania może świadczyć końcowy efekt prac obu tak stworzonych grup, skupiający się na odmiennych kwestiach. Połączono natomiast bliższe sobie ścieżki sportu oraz zdrowia.

Najważniejszą jednak zmianą wprowadzoną do formuły prac jest, według jej autorów, oddanie procesu w ręce młodych ludzi. Wszystkie strony zaangażowane w proces opracowania *Założeń* są przekonane, że to najlepszy sposób faktycznego zagwarantowania adekwatności proponowanych kierunków i postulowanych rozwiązań do rzeczywistych oczekiwań i potrzeb młodzieży. Fakt, że niniejszy dokument został w całości stworzony przez młodych ludzi, przy partnerskim wsparciu i eksperckiej roli decydentów, stanowi o wyjątkowości przedstawionych *Założeń* i sprawia, że mogą stanowić one podstawę dla innych podmiotów, w szczególności dla Rady Ministrów do opracowania właściwej Strategii Państwa dla Młodzieży.

PODZIĘKOWANIA

Opracowanie Założeń do Strategii Państwa dla Młodzieży to przedsięwzięcie, w które zaangażowały się 582 młode osoby oraz 13 organizacji - były to zarówno podmioty państwowe, jak i organizacje pozarządowe. Proces opracowania niniejszego dokumentu wymagał 12 miesięcy pracy, w trakcie których zrealizowano 351 godzin warsztatów i wydarzeń.

Jako Zarząd Stowarzyszenia na rzecz powołania Rady Młodzieży Rzeczypospolitej Polskiej, a zarazem Komitet Sterujący projektu, pragniemy podziękować Minister Edukacji Narodowej, pani Annie Zalewskiej za objęcie projektu swoim patronatem honorowym. Za okazaną przychylność dziękujemy Kancelarii Prezydenta RP. W szczególności pragniemy podziękować panu prof. dr hab. Andrzejowi Waśko, koordynującemu sekcję Edukacja, młode pokolenie, sport Narodowej Rady Rozwoju oraz panu Pawłowi Janikowi, Zastępcy Dyrektora Biura Narodowej Rady Rozwoju, Samorządu i Inicjatyw Obywatelskich. Pragniemy przekazać wyrazy wdzięczności Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji - Narodowej Agencji Programu Erasmus+ za wiarę w ten projekt i stworzenie szansy, by mógł się on odbyć.

Dziękujemy Jury Ogólnopolskiego Kongresu Młodzieżowego IDEATHON - panu Sławomirowi Adamcowi - Dyrektorowi Generalnemu Ministerstwa Edukacji Narodowej, panu dr Pawłowi Poszytkowi - Dyrektorowi Generalnemu Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji oraz pani Dorocie Kapuścińskiej z Centrum Komunikacji Społecznej Urzędu m. st. Warszawy.

Serdeczne słowa podziękowania kierujemy także do partnerów projektu, instytucji państwowych oraz organizacji pozarządowych, które zdecydowały się wziąć czynny udział w tworzeniu dokumentu. Wymieniamy je tutaj w kolejności alfabetycznej. Dziękujemy Business Centre Club, Centrum Komunikacji Społecznej Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy, portalowi EduWeb.pl, Europejskiemu Parlamentowi Młodzieży, Fundacji Centrum Edukacji Obywatelskiej, Ministerstwu Edukacji Narodowej, Ministerstwu Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Młodzieżowej Radzie m.st. Warszawy, Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie, Narodowemu Centrum Badań i Rozwoju, Narodowemu Instytutowi Samorządu Terytorialnego, Niezależnemu Samorządnemu Związkiowi Zawodowemu „Solidarność” Stowarzyszeniu Akademia Wilanowska oraz Szkole Głównej Handlowej w Warszawie.

Jesteśmy wyjątkowo wdzięczni reprezentantom współpracujących z nami instytucji, którzy zgodzili się towarzyszyć nam w roli ekspertów podczas warsztatów Grup Tematycznych. Byli to: Pani Aleksandra Drażkiewicz (Uniwersytet Warszawski), pani Karolina Dudek – Rączka (CKS Urzędu m.st. Warszawy), Pani Anna Maria Dukat (BCC), pani Agnieszka Grzegorzczak (NCBiR), Pan Rafał Lew-Starowicz (MEN), Pani Sylwia Ługowska – Bulak (Narodowy Instytut Samorządu Terytorialnego), Pani Katarzyna Saks oraz Pan Mateusz Powązka (MKiDN), pan dr hab. Piotr Płoszajski (Katedra Zarządzania SGH), Pan Mateusz Szymański (NSZZ „Solidarność”) oraz Pani Magdalena Świdorska (CEO). Dziękujemy Państwu serdecznie!

Dziękujemy także Urzędom Wojewódzkim miast: Gdańsk, Olsztyn, Kraków, Rzeszów, Białystok, Szczecin, Wrocław, Kielce, Łódź oraz Kuratorium Oświaty w Lublinie za udostępnienie sal na potrzeby wojewódzkich konsultacji społecznych.

Szczególne słowa podziękowania kierujemy do moderatorów Grup Tematycznych: Kai Gagatek, Karoliny Gałek, Julii Kelsz, Mateusza Koniecznego, Tomasza Niezgody, Tomasza Raclawskiego oraz Kajetana Wuttkowskiego. Jesteśmy bardzo wdzięczni za koordynację pracy w zakresie ścieżek tematycznych, pełen profesjonalizm i oddanie, z jakimi pracowaliście nad swoimi dokumentami.

Dziękujemy także członkom Grup Tematycznych. Byli to: Szymon Knitter, Weronika Matyka, Paweł Narolski, Piotr Nowak, Artur Ryszkiewicz, Zuzanna Szott, Mieszko Wnuk, Szymon Adamiak, Joanna Haberek, Mikołaj Ostoja - Ciemny, Dawid Mik, Andrzej Prendke, Tomasz Pytko, Aleksandra Szajnecka, Dorian Widawski, Sebastian Bereś, Michał Borkowski, Magdalena Kondas, Nadia Oleszczuk, Maria Pruszyńska, Mikołaj Samborski, Arkadiusz Szewczyk, Kacper Szymczak, Albert Wierzbicki, Franciszek Dąbrowa, Wiktor Grzyb, Zuzanna Kowalik, Kornel Kowalski, Krzysztof Kowalski, Michał Kulbacki, Jan Pacan, Radosław Rogowski, Karina Wiśniewska, Bartłomiej Florek, Magdalena Golba, Katarzyna Kalinko, Jakub Latoszewski, Maciej Mucha, Kajetan Ostoja - Ciemny, Joanna Stefańska, Karolina Wojtas, Jan Zygmuntowski, Joanna Dymarska, Iga Karasińska, Kacper Marciniak, Mikołaj Ostrzołek, Marta Piątek – Całus, Katarzyna Rumik, Piotr Wasilewski, Mateusz Wrotny. Założenia do Strategii Państwa dla Młodzieży nie powstałyby bez Waszej pracy.

Jesteśmy bardzo wdzięczni facylitatorom, którzy przeprowadzili badania fokusowe w miastach wojewódzkich oraz przygotowali raporty ze spotkań. Wojciech Buczel, Dawid Bzdrenga, Natalia Chrzęszcz, Daniel Chudek,

Aleksandra Grędzińska, Julia Kelsz, Dawid Kubas, Małgorzata Kuśmierczyk, Kacper Marciniak, Nadia Oleszczuk, Karolina Pawłowska, Tomasz Raclawski, Szymon Remfeld, Błażej Szymański, Miłosz Trąbka, Adam Wojtysiak, Jakub Żebrowski - dziękujemy za Wasze zaangażowanie!

Chcielibyśmy także serdecznie podziękować każdej osobie, która zdecydowała się wziąć udział w organizowanych przez Stowarzyszenie na rzecz powołania Rady Młodzieży RP konsultacjach, tak wojewódzkich, jak i ogólnopolskich. Dzięki dostarczonym przez Was informacjom publikacja mogła przyjąć swój ostateczny kształt. Mamy nadzieję, że rozwiązania w niej zawarte odpowiadają na sygnalizowane przez Was potrzeby.

Ostatnie słowa podziękowania kierujemy do Czytelnika. Jesteśmy bardzo wdzięczni za zwrócenie uwagi na tak istotną rzecz, jak rozwój polskiej polityki młodzieżowej i wsparcie młodych obywateli przez państwo. Jeśli po lekturze *Założeń* chcecie Państwo podzielić się z nami swoimi refleksjami, zachęcamy do kontaktu pod adresem strategia@radamlodziezy.pl, lub bezpośrednio z poszczególnymi ścieżkami - adresy podane są na początku każdego rozdziału.

Do Państwa dyspozycji oddajemy również dodatkowe materiały, które z racji swojej objętości nie znalazły się w niniejszej publikacji. Dostępne są one pod adresem www.radamlodziezy.pl/strategia.

Mamy nadzieję, że wypracowane *Założenia* nie tylko przyczynią się do powstania właściwej Strategii Państwa dla Młodzieży i będą stanowiły początek kompleksowego podejścia do kwestii polityki młodzieżowej, ale przede wszystkim staną się podstawą dla stworzenia mechanizmów szerokiego dialogu między rządem a polską młodzieżą.

Dziękujemy!